

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

**Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb.,
o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**

Zpracoval: odbor legislativy a koordinace předpisů

PŘEDMLUVA

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dne 3. srpna 2016 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen pod č. 250 zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Spolu s ním byl ve Sbírce zákonů vyhlášen pod č. 251 zákon o některých přestupcích, který upravuje vybrané přestupky na různých úsecích veřejné správy. Oba tyto zákony nabudou účinnosti shodně dnem 1. července 2017.

Nová obecná právní úprava odpovědnosti za přestupek je vyústěním bohaté legislativní historie. Společným jmenovatelem legislativních počinů v této oblasti byla snaha o uskutečnění reformy správního trestání, která by řešila nedostatky právní úpravy odpovědnosti za správní delikt – nově přestupek.

Nedostatky dosavadní právní úpravy odpovědnosti za správní delikt pramení z toho, že právní úprava správněprávní odpovědnosti je velmi komplikovaná. Mimo odpovědnosti za přestupky podléhají adresáti povinností obsažených v normách správního práva také odpovědnosti za jiné správní delikty, tj. správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob, popřípadě též správní delikty fyzických osob. Tyto tzv. jiné správní delikty přitom postrádají obecnou právní úpravu podmínek odpovědnosti. Tyto podmínky jsou často nahodile a odlišně upraveny ve zhruba 250 zákonech, jež pro představu obsahují na cca 2 200 skutkových podstat přestupků a cca 5 100 skutkových podstat jiných správních deliktů. Vzhledem k absenci obecné úpravy odpovědnosti za tzv. jiné správní delikty jsou podmínky odpovědnosti často dovozovány též pomocí analogie zákona o přestupcích, trestního zákoníku a též zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, anebo teorie trestního práva hmotného, popřípadě je upravuje četná judikatura v oblasti správního práva. Situace, kdy se chybějící hmotněprávní instituty u jiných správních deliktů řeší pomocí analogie, způsobuje v praxi problémy při aplikaci jednotlivých skutkových podstat jiných správních deliktů.

Dosavadní právní úprava správních deliktů vykazuje deficit i v procesní rovině. Zatímco projednávání přestupků se řídí procesní úpravou obsaženou ve stávajícím zákoně o přestupcích (zákon č. 200/1990 Sb.) se subsidiárním použitím správního řádu, jiné správní delikty jsou projednávány výlučně podle správního řádu s případnými procesními odchylkami uvedenými v zákonech upravujících skutkové podstaty jiných správních deliktů. Řízení o jiných správních deliktech podle správního

řádu však neodpovídá zvláštnostem veřejnoprávního sankčního řízení a lze rovněž říci, že správní řád chrání práva obviněného méně než zákon o přestupcích.

Reakcí na výše popsané problémy je nový zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který představuje vyústění reformy přestupkového práva, na které Ministerstvo vnitra ve spolupráci s odbornou veřejností pracovalo již více než deset let. Stěžejním přínosem tohoto zákona je sjednocení právní úpravy odpovědnosti za správní delikty fyzických osob, právnických a podnikajících fyzických osob do jednoho právního předpisu, vytvoření jednotného pojmu přestupek zahrnujícího tyto správní delikty a úprava jednotného řízení o přestupku.

Dle mého názoru lze oprávněně očekávat, že nový zákon povede ke zjednodušení a zkvalitnění aplikační praxe nejen pro adresáty veřejné správy, ale též pro příslušné správní orgány, neboť podmínky správněprávní odpovědnosti jsou nově soustředěny do jednoho zákona. Pro správní orgány bude nová právní úprava znamenat usnadnění jejich činnosti při projednávání přestupků, když budou mít dostatečný zákonný podklad pro svou činnost s jasnými vodítky, jak v řízení o přestupku postupovat. Na straně správních orgánů by proto do budoucna díky nové právní úpravě mělo odpadnout nežádoucí a k právní jistotě a předvídatelnosti práva zcela jistě nepřispívající tápání na pomezí správního řádu, trestního práva a judikatury. Přínosem jednotné zákonné úpravy bude též sjednocení procesních pravidel a jejich uplatňování v aplikační praxi různých správních orgánů.

Pro snazší orientaci v textu nového zákona Ministerstvo vnitra zpracovalo průvodce ve formě metodické pomůcky, která poskytuje základní přehled o změnách, které zákon přináší, a odpovídá na některé otázky spojené s jeho aplikací. Věřím, že tento průvodce doprovázený intenzivní metodickou činností ze strany Ministerstva vnitra přispěje k hladkému přechodu na novou právní úpravu.

JUDr. PhDr. Petr Mlsna, Ph. D.
náměstek ministra vnitra pro řízení sekce
legislativy, práva, archivnictví a správních agend
pověřený řízením sekce veřejné správy

OBSAH PRŮVODCE

PŘEDMLUVA	2
OBSAH PRŮVODCE.....	4
ČLENĚNÍ ZÁKONA	5
PŮSOBNOST ZÁKONA	7
HMOTNĚPRÁVNÍ ČÁST – ZÁKLADY ODPOVĚDNOSTI, SPRÁVNÍ TRESTY A OCHRANNÁ OPATŘENÍ.....	12
1. Základní pojmy (§ 5 až 12).....	12
2. Odpovědnost fyzické osoby za přestupek (§ 13 až 19).....	18
3. Odpovědnost právnické osoby za přestupek (§ 20 a 21)	21
4. Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek (§ 22 až 23).....	23
5. Okolnosti vylučující protiprávnost (§ 24 až 28).....	24
6. Zánik odpovědnosti za přestupek (§ 29)	27
7. Promlčecí doba (§ 30 až 32)	28
8. Druhy správních trestů (§ 35, 45 až 50)	30
9. Ukládání správních trestů (§ 36 až 44).....	32
10. Ochranná opatření (§ 51 až 54)	35
11. Zvláštní ustanovení o mladistvých (§ 55 až 59).....	37
PROCESNÍ ČÁST – ŘÍZENÍ O PŘESTUPKU	39
1. Uplatňování subsidiarity právních předpisů v řízení o přestupku	39
2. Příslušnost k projednávání přestupků (§ 60 až 64).....	39
3. Postup před zahájením řízení (§ 73 až 76).....	43
4. Postup v řízení (§ 77 až 92).....	45
5. Rozhodnutí o přestupku (§ 93 a 94)	53
6. Náklady řízení (§ 95)	53
7. Odvolací řízení (§ 96 až 98).....	54
8. Zvláštní ustanovení o přezkumném řízení (§ 100).....	56
9. Příkazní řízení (§ 90 až 92).....	56
10. Adhezní řízení (§ 89).....	58
ÚČINNOST A PŘECHODNÁ USTANOVENÍ	60
DALŠÍ INFORMACE.....	64
Příloha	65

ČLENĚNÍ ZÁKONA

ČÁST PRVNÍ – OBECNÁ USTANOVENÍ

ČÁST DRUHÁ – ZÁKLADY ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK

Hlava I – Společná ustanovení pro fyzickou osobu, právnickou osobu a podnikající fyzickou osobu

Hlava II – Odpovědnost fyzické osoby za přestupek

Hlava III – Odpovědnost právnické osoby za přestupek

Hlava IV – Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek

Hlava V – Okolnosti vylučující protiprávnost

Hlava VI – Zánik odpovědnosti za přestupek a odpovědnost právního nástupce

Díl 1 – Zánik odpovědnosti za přestupek

Díl 2 – Odpovědnost právního nástupce za přestupek

Hlava VII – Správní tresty a jejich ukládání

Díl 1 – Druhy správních trestů a obecné zásady pro jejich ukládání

Díl 2 – Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

Hlava VIII – Ochranná opatření

Hlava IX – Zvláštní ustanovení o mladistvých

ČÁST TŘETÍ – ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH

Hlava I – Příslušnost správních orgánů a změny příslušnosti

Hlava II – Právní styk s cizinou

Hlava III – Doručování

Hlava IV – Účastníci řízení, další osoby vystupující v řízení a orgán sociálně-právní ochrany dětí

Hlava V – Postup před zahájením řízení

Hlava VI – Postup v řízení

Díl 1 – Zahájení řízení

Díl 2 – Průběh řízení

Díl 3 – Zvláštní druhy řízení

Hlava VII – Rozhodnutí o přestupku

Hlava VIII – Náklady řízení

Hlava IX – Řízení o odvolání

Hlava X – Zvláštní postupy po právní moci rozhodnutí o přestupku

ČÁST ČTVRTÁ – SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

PŮSOBNOST ZÁKONA

A. Časová působnost (§ 2)

Odpovědnost za přestupek se posuzuje podle zákona účinného v době spáchání přestupku (= v době, kdy pachatel konal nebo v případě opomenutí byl povinen konat; přitom není rozhodující, kdy následek¹ přestupku nastane nebo kdy měl nastat).

Jestliže se změnil zákon během páchaní přestupku, použije se zákon, který je **účinný při dokončení jednání, jímž je přestupek spáchán**. Jestliže se zákon změnil po spáchání přestupku, použije se **pozdější zákon jen tehdy, je-li to pro pachatele příznivější**. Jestliže se zákon změnil vícekrát, použije se zákon, který je pro pachatele nejmírnější.

Správní trest se ukládá na základě právní úpravy určené podle popsaných zásad, avšak vždy lze uložit pouze takový druh správního trestu, který dovoluje uložit zákon účinný v době rozhodování. **Ochranné opatření** se ukládá podle zákona účinného v době rozhodování (lze tedy uložit i ochranné opatření, které nebylo možné uložit v době spáchání přestupku).

Př. Pachatel se dopouštěl protiprávního jednání nepřetržitě od 1. 8. 2017 do 1. 10. 2017. Podle právní úpravy účinné k 1. 8. 2017 bylo možné za přestupek uložit pokutu do 3 000 Kč. Podle právní úpravy účinné k 1. 10. 2017 bylo možné za přestupek uložit pokutu do 10 000 Kč a zákaz činnosti do 3 let. Dne 1. 11. 2017 nabyla účinnosti novela, která snížila horní hranici sazby pokuty, kterou lze za přestupek uložit, na 5 000 Kč a zrušila trest zákazu činnosti. Dne 1. 1. 2018 nabyla účinnosti další novela, která zvýšila hranici sazby pokuty za daný přestupek na 7 000 Kč (ostatní podmínky odpovědnosti za přestupek zůstaly v průběhu času stejné). O přestupku je vydáno rozhodnutí dne 1. 3. 2018. Pokuta se uloží podle zákona účinného k 1. 11. 2017, tj. podle zákona, který je pro pachatele nejmírnější.

Vysvětlení: Podle zákona účinného při dokončení jednání bylo možné uložit pokutu do 10 000 Kč (hranice 3 000 Kč není relevantní, protože k její změně došlo před dokončením jednání). Následně došlo ke dvěma změnám právní úpravy, uplatní se tedy pravidlo v § 2 odst. 5, tj. použije se zákon pro pachatele nejmírnější, tj. ten, podle něhož bylo možné za přestupek uložit pokutu 5 000 Kč (užití tohoto zákona nebrání, že již není účinný). Za přestupek nelze uložit trest zákazu činnosti, neboť zákon účinný v době rozhodování takový druh trestu uložit nedovoluje.

¹ Následkem se rozumí porušení či ohrožení společenských vztahů, zájmů a hodnot, jež jsou objektem přestupku (např. zdraví, majetek apod.).

B. Územní působnost (§ 3)

Podle právního řádu České republiky se posuzuje odpovědnost za **přestupky spáchané na území České republiky** (bez ohledu na osobu pachatele), tj. pokud na území České republiky došlo k (části) jednání, nebo na území České republiky došlo nebo mělo dojít k (části) následku (= k ohrožení nebo porušení zájmu chráněného zákonem).

Př. Přestupek ublížení na cti spáchaný prostřednictvím telefonického hovoru se považuje za spáchaný na území České republiky, ať už pachatel volá z ciziny do České republiky, nebo naopak (obdobně i u jiných tzv. distančních přestupků).

Odpovědnost za **přestupky spáchané v cizině** se posuzuje podle právního řádu České republiky **za současného splnění dvou podmínek:**

1. pachatelem přestupku je
 - a) státní občan České republiky,
 - b) osoba bez státní příslušnosti, která má na území České republiky trvalý pobyt, nebo
 - c) právnická nebo podnikající fyzická osoba, která má na území České republiky své sídlo nebo zde alespoň vykonává svoji činnost anebo zde má svůj nemovitý majetek.
2. jde o jeden ze stanovených případů:
 - a) pachatel svým jednáním porušil povinnost, kterou má podle právního řádu České republiky nejen na území České republiky, ale i v cizině (např. povinnost zachovávat mlčenlivost o utajovaných informacích – § 65 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti), případně kterou má pouze v cizině (např. oznamovací povinnost držitele cestovního dokladu v zahraničí ve vztahu k českému zastupitelskému orgánu podle zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech)
 - b) pachatel spáchal přestupek proti majetku nebo proti občanskému soužití, pokud takové jednání nebylo projednáno v cizině² (např. potyčka dvou turistů v autobuse během zahraničního zájezdu), nebo
 - c) mezinárodní smlouva stanoví, že se odpovědnost za daný přestupek posuzuje podle právního řádu České republiky.

² Pokud bylo jednání projednáno v cizině, pak nehledě na výsledek takového projednání, již nelze jednání posoudit podle právního řádu České republiky.

C. Osobní působnost (§ 4)

Podle zákona č. 250/2016 Sb. **nelze projednat jednání, které má znaky přestupku, pokud se ho dopustili:**

1) osoby požívající výsad a imunit podle zákona³ nebo mezinárodního práva⁴

➤ před zahájením řízení správní orgán věc odloží podle § 76 odst. 1 písm. b) nebo c), a pokud již bylo řízení o přestupku zahájeno, správní orgán řízení zastaví podle § 86 odst. 1 písm. d) nebo e).

➤ pokud se tyto osoby dopustily přestupku a byl jim uložen trest předtím, než nabyly výsad a imunit, nelze přistoupit k výkonu takového správního trestu nebo v jeho výkonu pokračovat.

2) poslanci a senátoři, pokud požádali o projednání přestupku v disciplinárním řízení podle jiných zákonů⁵

➤ pokud poslanec nebo senátor požádá o projednání přestupku v disciplinárním řízení, správní orgán po zjištění této skutečnosti věc odloží podle § 76 odst. 1 písm. c), nebo již zahájené řízení o přestupku zastaví podle § 86 odst. 1 písm. e).

➤ pokud poslanec nebo senátor požádá o projednání přestupku v disciplinárním řízení prostřednictvím správního orgánu, pak správní orgán postupuje podle ustanovení o předání věci podle § 64.

➤ pokud poslanec nebo senátor nepožádá o projednání přestupku v disciplinárním řízení, správní orgán věc projedná podle zákona č. 250/2016 Sb. stejně jako v případě ostatních osob.

3) osoby během výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence

➤ správní orgán postupuje podle ustanovení o předání věci podle § 64.

➤ jednání se projedná podle zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, nebo zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence.

³ Osobami požívajícími výsad a imunit podle zákona jsou prezident, soudci Ústavního soudu, poslanci a senátoři (poslanci a senátoři však mají zvláštní úpravu, viz bod 2).

⁴ Osobami požívajícími výsad a imunit podle mezinárodního práva jsou především ty osoby, na něž se vztahují tzv. Vídeňské úmluvy o diplomatických a konzulárních stycích a další mezinárodní dokumenty a mezinárodní obyčejové právo.

⁵ § 13 a násl. zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, a § 14 a násl. zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu.

➤ pokud pachatel přestane být osobou ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence před vydáním rozhodnutí v prvním stupni, projedná se jeho jednání jako přestupek podle zákona č. 250/2016 Sb.

➤ pokud pachatel přestane být osobou ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence po vydání rozhodnutí v prvním stupni, bude se při projednávání opravných prostředků nebo uplatňování dozorčích prostředků postupovat v režimu zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, nebo zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence, tj. nikoliv v režimu zákona č. 250/2016 Sb.

4) příslušníci bezpečnostního sboru

➤ jednání se projedná podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

5) osoby podléhající vojenské kázeňské pravomoci

➤ jednání se projedná podle zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání.

Postup při projednávání jednání příslušníků bezpečnostního sboru a osob podléhajících vojenské kázeňské pravomoci

Postup se liší podle toho, v jakém okamžiku správní orgán zjistí, že podezřelým (příp. obviněným) je příslušník bezpečnostního sboru nebo osoba podléhající vojenské kázeňské pravomoci:

a) před vydáním rozhodnutí v prvním stupni

➤ **správní orgán předá věc příslušnému orgánu podle § 64 odst. 1 písm. b), a to před, nebo i po zahájení řízení.**

b) po vydání rozhodnutí v prvním stupni

➤ **správní orgán dokončí řízení podle zákona č. 250/2016 Sb. a vyrozumí o tom příslušného služebního funkcionáře nebo příslušný služební orgán.**

➤ působnost správního orgánu zůstává zachována i pro následné uplatnění opravných a dozorčích prostředků (i v případě zrušení rozhodnutí a vrácení k novému projednání projednává jednání i nadále správní orgán).

Pokud pachatel přestane být příslušníkem bezpečnostního sboru nebo osobou podléhající vojenské kázeňské pravomoci před vydáním rozhodnutí ve věci v prvním stupni, jeho jednání se projedná jako přestupek podle zákona č. 250/2016 Sb.

Pokud pachatel přestane být příslušníkem bezpečnostního sboru nebo osobou podléhající vojenské kázeňské pravomoci po vydání rozhodnutí ve věci v prvním stupni, zůstává zachována působnost služebního orgánu uplatnění opravných a dozorčích prostředků.

HMOTNĚPRÁVNÍ ČÁST – ZÁKLADY ODPOVĚDNOSTI, SPRÁVNÍ TRESTY A OCHRANNÁ OPATŘENÍ

1. Základní pojmy (§ 5 až 12)

Přestupek (§ 5) = společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

Pojem přestupek ve smyslu zákona č. 250/2016 Sb. zahrnuje:

- přestupky fyzických osob, na které se dosud vztahoval zákon č. 200/1990 Sb.
- dosavadní správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob
- dosavadní jiné správní delikty fyzických osob.

Naproti tomu se zákon č. 250/2016 Sb. nevztahuje na správní disciplinární delikty⁶, správní pořádkové delikty⁷ a delikty proti platební disciplíně (platební delikty).

Pojem přestupek je **založen na materiálně-formálním pojetí**. Aby určitý čin mohl být přestupkem, musí naplňovat následující znaky:

a) protiprávnost = rozpor s právní normou v rámci právního řádu ⇒ přestupkem nemůže být například čin spáchaný za některé z okolností vylučujících protiprávnost (zjistí-li správní orgán takovou skutečnost, řízení o přestupku zastaví podle § 86 odst. 1 písm. a), tj. z důvodu, že čin není přestupkem)

b) společenská škodlivost ⇒ materiální znak⁸ – umožňuje řešit případy bagatelního jednání a přepjatého formalismu (materiální znak se musí projevit nejen při stanovení výše správního trestu, ale též při posuzování trestnosti protiprávního jednání – pokud materiální znak absentuje, vůbec se o přestupek nejedná); zpravidla je společenská škodlivost dána již samotným naplněním skutkové podstaty

⁶ Správní disciplinární delikt je deliktem fyzické osoby, která je ve zvláštních právních vztazích k určité instituci, a z určitého služebního, zaměstnaneckého, resp. členského vztahu vůči této instituci jí vyplývají zvláštní práva a povinnosti. Může se jednat o instituci státní (úřednický aparát státu, ozbrojené síly, policie atd.), profesní komory nebo jiné instituce (např. instituce, ve kterých se vykonává trest odnětí svobody, vazba, ústavní nebo ochranná výchova, zabezpečovací detence, veřejné vysoké školy). Z toho vyplývá, že subjekt disciplinárního deliktu je speciální, nemůže jím být kdokoli, ale pouze osoba příslušející k dané instituci.

⁷ Správní pořádkové delikty odlišuje od ostatních druhů správních deliktů jejich procesněprávní povaha – jde totiž o porušení procesní povinnosti stanovené k zajištění průběhu a účelu správního řízení nebo jiného zákonem upraveného správního procesu (např. nedostavení se k jednání, neposkytnutí potřebné součinnosti, nevydání věci důležité pro řízení apod.). Uplatňuje se u nich princip oportunitý stíhání pořádkových deliktů (správní orgán uváží, zda je postih v konkrétním případě vhodný a účelný) a neplatí zásada ne bis in idem (stejný skutek lze postihnout i opakovaně).

⁸ k tomu srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 8 As 17/2007-135, 7 As 18/2004-478, 7 Afs 27/2008-46, 8 As 41/2010-110.

přestupku, a proto má smysl se jí blíže zabývat v odůvodnění rozhodnutí především v hraničních případech⁹

c) výslovné označení „přestupek“ ⇒ formální znak; na základě přechodného ustanovení v § 112 odst. 1 se za přestupek považují i dosavadní jiné správní delikty, u nichž formální označení „přestupek“ absentuje

d) naplnění znaků stanovených zákonem ⇒ čin musí vykazovat obecné znaky přestupku (např. věk a přičetnost, je-li pachatelem fyzická osoba), jakož i znaky stanovené zvláštním zákonem upravujícím konkrétní skutkovou podstatu přestupku

e) nesmí jít o trestný čin ⇒ zdůrazněno, že pokud čin naplňuje znaky trestného činu, které se překrývají se znaky přestupku, posuzuje se jako trestný čin.

Pokus přestupku (§ 6) = jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání přestupku, jestliže k jeho dokonání nedošlo.

Pokus přestupku je **trestný, jen stanoví-li tak zákon**.¹⁰ Správní trest je ukládán **podle ustanovení, které se vztahuje na dokonaný přestupek**. Pro stanovení druhu a výměry správního trestu za pokus přestupku jsou stanovena specifická kritéria v ustanoveních upravujících obecné zásady ukládání správních trestů [§ 37 písm. d)].

U fyzické osoby je ke vzniku odpovědnosti za pokus přestupku třeba, aby se pokusu dopustila v úmyslu přestupek spáchat. U právnických a podnikajících fyzických osob se úmysl neprokazuje, postačí tedy prokázat, že jednání bezprostředně směřovalo k dokonání přestupku.

Jednáním bezprostředně směřujícím k dokonání přestupku se rozumí jednání, kterým **pachatel začal realizovat znaky skutkové podstaty přestupku**. Význam pro dokonání přestupku má zejména odstraňování překážek v závěrečné fázi, použití prostředků k uskutečnění cíle, působení na hmotný předmět útoku, časová a místní souvislost.

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje rovněž **zánik odpovědnosti za pokus přestupku**, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dokonání přestupku a odstranil nebezpečí, které jeho jednáním vzniklo zájmu chráněnému zákonem. Rozhodnutí pachatele upustit od dokonání přestupku musí být dobrovolné a musí trvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku. Zániku odpovědnosti za pokus však nebrání skutečnost, že škodlivý následek byl odvrácen za pomoci a přispění

⁹ Při posuzování míry společenské škodlivosti lze zohlednit zejména význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osobu pachatele, míru jeho zavinění, pohnutku apod. (srov. Novotný, František a kol. Trestní právo hmotné. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 393 s. ISBN 978-80-7380-291-2. s. 88 a násl.).

¹⁰ Například podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, je trestný pokus přestupku způsobení škody na cizím majetku krádeží.

dalších osob. O dobrovolné upuštění od dokonání přestupku se nejedná, pokud byl pachatel přestupku přistižen při činu a od dalšího jednání upustil proto, že se obával odhalení.

Při splnění uvedených podmínek odpovědnost za pokus přestupku zaniká ze zákona, žádné rozhodnutí o zániku odpovědnosti za pokus přestupku se nevydává [jedná se ale případně o důvod pro odložení věci podle § 76 odst. 1 písm. f) nebo zastavení řízení podle § 86 odst. 1 písm. h)]. **Zánikem odpovědnosti za pokus přestupku není dotčena odpovědnost za jiný již dokonáný přestupek.**

Pokračování v přestupku (§ 7) = takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou¹¹ a souvislostí v předmětu útoku.

Každý jednotlivý **dílčí útok musí naplnit celou skutkovou podstatu přestupku**, tj. nestačí, aby skutkovou podstatu naplnily dílčí útoky v souhrnu (to je rozdíl oproti definici obsažené v § 116 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Pokračování v přestupku je **třeba odlišovat od opakovaného spáchání přestupku**, kdy se jedná o několik přestupků, které sice naplňují stejnou skutkovou podstatu, ale nejsou vedeny stejným záměrem (jde o několik skutků).

Př. Pachatel se dopustí krádeže alkoholických nápojů ve dnech 7. 7. 2017, 14. 7. a 21. 7. 2017 se záměrem konzumovat je s přáteli. Jedná se o jeden skutek, protože jednotlivé dílčí útoky jsou vedeny jednotným záměrem, jsou spojeny stejným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku. Nepřesáhne-li škoda 5 000 Kč, skutek se posoudí jako přestupek způsobení škody na cizím majetku způsobený krádeží.

Trvající přestupek (§ 8) = přestupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán.

Trvající přestupky nelze zaměňovat s přestupky, jejichž znakem je jednání spočívající pouze ve vyvolání protiprávního stavu, nikoliv však v jeho udržování. Pro kvalifikaci trvajícího přestupku je totiž rozhodující, že udržování protiprávního stavu je závislé na vůli pachatele, který je stále obnovuje. Pro trvající přestupky je dále typické, že stupeň nebezpečnosti přestupku se postupem času nemění nebo se ještě zvětšuje tím více, čím déle čin trvá.

¹¹ Srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu čj. 8 As 66/2011 – 79: „O časovou souvislost jednání přesto nepůjde tehdy, kdy jednotlivá jednání představují uzavřené úseky, vnitřně nespojené z hlediska přestupkové kvalifikace jednotným (společným) záměrem“.

Př. Trvajícím přestupkem je například přestupek užívání stavby bez kolaudačního rozhodnutí podle § 178 odst. písm. f) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), provozování linkové osobní dopravy bez licence nebo povolení podle zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, nebo neodstranění předmětů zachycených či ulpělých na stavbě nebo zařízení podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách. Naproti tomu přestupky spočívající v nesplnění oznamovací povinnosti nejsou trvajícím přestupky [např. podle zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, se držitel zbrojního průkazu dopustí přestupku tím, že neprodleně neohlásí útvaru policie ztrátu nebo odcizení zbraně].

Hromadný přestupek (§ 9) = přestupek, u kterého zákon vyžaduje pro vznik odpovědnosti za přestupek více útoků spojených společným záměrem.

Znakem skutkové podstaty hromadného přestupku je více útoků, tj. k naplnění skutkové podstaty by nepostačoval jednotlivý dílčí útok.

Př. Podle § 119 odst. 1 písm. a) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že uskutečňuje zlomyslná volání. K naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku by nepostačilo uskutečnění pouze jednoho zlomyslného volání. Uskutečnění více zlomyslných volání vedených společným záměrem se proto posuzuje jako hromadný přestupek.

Význam definice pokračování v přestupku, hromadného a trvajícího přestupku

Pokračování v přestupku, trvající přestupek a hromadný přestupek se z hlediska procesního i hmotněprávního považují za **jeden skutek** (srov. § 77 a § 78 odst. 3). Pokud obviněný pokračuje v protiprávní činnosti i po zahájení řízení, jedná se o nový skutek.

Vymezení pokračování v přestupku, trvajícího přestupku a hromadného přestupku má **význam pro posouzení časové působnosti zákona** (§ 2 odst. 4), **běh promlčecí doby** (§ 31) a **určení druhu a výměry správního trestu** [§ 37 písm. i)]. Pokračování v přestupku a hromadný přestupek se posuzují podle zákona účinného v době uskutečnění posledního dílčího útoku, trvající přestupek pak podle zákona účinného v době odstranění protiprávního stavu (pozdější zákon se použije, je-li to pro pachatele příznivější, viz výše výklad k časové působnosti). Promlčecí doba začíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku, respektive u trvajícího přestupku po dni, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu.

Opomenutí (§ 10) – jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

Rozšíření definice jednání o opomenutí bylo **zakotveno v souvislosti s řešením problematiky tzv. nepravých omisivních přestupků**, tj. přestupků, které lze spáchat jak konáním (komisivně), tak opomenutím (omisivně). **Znakem skutkové podstaty takových přestupků je vedle jednání též účinek** (změna na hmotném předmětu útoku). Nikoliv každé opomenutí je přitom dostatečně závažné, aby mohlo být postaveno naroveň konání a založit odpovědnost za přestupek, který má charakter nepravého omisivního deliktu. Proto se stanoví, že opomenutí je postaveno naroveň jednání pouze tehdy, pokud **pachatel porušil zvláštní povinnost konat, kterou je třeba odlišovat od obecné povinnosti, neboť porušení obecné povinnosti konat nezakládá odpovědnost za následek tím způsobený.**

Úprava v § 10 nemá význam pro přestupky, které lze spáchat pouze konáním (např. podání nepravdivé výpovědi), nebo naopak pouze opomenutím (př. neuvedení údajů v žádosti).

Př. Přestupek proti občanskému soužití spočívající v ublížení na zdraví může být spáchán jak konáním, tak opomenutím (např. nepodáním léku nemocnému). Zatímco aktivním konáním naplní skutkovou podstatu kterákoliv osoba, opomenutím naplní skutkovou podstatu tohoto přestupku pouze ten, kdo nepodal lék nemocnému, ačkoliv k tomu byl povinen z některého z důvodů vymezených v § 10 (např. měl-li pachatel povinnost pečovat o nemocné dítě z titulu své rodičovské odpovědnosti; zvláštní povinnost konat v tomto případě plyne ze zákona - vizte § 858 občanského zákoníku).

Spolupachatelství (§ 11) = společné jednání dvou nebo více osob, kterým byl spáchán přestupek nebo pokus přestupku.

U fyzické osoby se vyžaduje úmysl spáchat přestupek ve spolupachatelství. Ve slovech „úmyslné společné jednání“ je vyjádřen úmysl spolupachatelů spáchat přestupek společně. Úmysl proto musí zahrnovat také spáchání přestupku společným jednáním. Spolupachatelé musí jednat společně, je třeba, aby si byli alespoň vědomi možnosti, že jednání ostatních spolupachatelů směřuje ve spojení s jejich vlastním jednáním ke spáchání přestupku, a byli s tím pro ten případ srozuměni (**nepřímý úmysl**). Nebezpečnost spolupachatelství tkví v tom, že spolupachatelé jsou vědomím společné činnosti navzájem posilováni; pokud mají jen někteří z pachatelů úmysl spáchat společným jednáním přestupek, posuzují se pouze tito jako spolupachatelé. U právnických a podnikajících fyzických osob se zavinění neprokazuje, postačí tedy prokázat, že se jednalo o společné jednání.

Každý ze spolupachatelů odpovídá, jako by přestupek spáchal sám. O společné jednání jde přitom i tehdy, jestliže každý ze spolupachatelů svým jednáním uskutečnil jen některý ze znaků skutkové podstaty přestupku, jež je pak naplněna jen souhrnem těchto jednání.

Spolupachatelství má dále význam pro posuzování naplnění skutkové podstaty přestupku se zvláštním subjektem [§ 12 písm. b)], určení druhu a výměry trestu [(§ 37 písm. e)] a pro vedení společného řízení (§ 88 odst. 2).

Př. Jeden ze spolupachatelů způsobí povyk v obchodě s cílem odvrátit pozornost, zatímco druhý ze spolupachatelů odcizí mp3 přehrávač. Oba spolupachatelé budou ve společném řízení potrestáni za přestupek způsobení škody na cizím majetku způsobený krádeží.

Zvláštní subjekt přestupku (§ 12) – případy, kdy zákon vyžaduje u pachatele přestupku určitou vlastnost, způsobilost nebo postavení.

Pachatelem přestupku se zvláštním subjektem může být pouze osoba s požadovanou vlastností, způsobilostí nebo postavením. To znamená, že je-li v návěti skutkové podstaty přestupku označen zvláštní subjekt jako pachatel přestupku, pak se přestupku nemůže dopustit obecný subjekt (jakákoli fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba).

Př. Podle § 150 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací, se fyzická osoba, která je držitelem osvědčení fyzické osoby, dopustí přestupku tím, že neoznámí ztrátu nebo odcizení tohoto osvědčení. Za tento přestupek tedy nelze potrestat jinou osobu než držitele tohoto osvědčení, a to ani v případě, že by taková osoba o ztrátě osvědčení věděla.

Zvláštní případ představuje **odpovědnost zákonného zástupce nebo opatrovníka fyzické osoby**. Ten odpovídá za přestupek i tehdy, jestliže není sám nositelem požadované vlastnosti, způsobilosti nebo postavení, pokud je jejím nositelem fyzická osoba, za kterou jednal nebo měl jednat.

Př. Zákonný zástupce jednající za nezletilého vlastníka lesa může být potrestán za porušení povinnosti uložené vlastníkovu lesa.

Pokud jde o **přestupek právnické nebo podnikající fyzické osoby**, zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení se vyžaduje pouze u právnické nebo podnikající fyzické osoby, nikoliv u osoby, jejíž jednání je přičitatelné právnické nebo podnikající fyzické osobě (srov. § 20 odst. 3, § 23 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.).

V případě **spolupachatelů** musí mít požadovanou vlastnost, způsobilost nebo postavení všichni spolupachatelé, ledaže zákon stanoví, že spolupachatelem může být i osoba, která požadovanou vlastnost, způsobilost nebo postavení nemá.

Nepřímé pachatelství = užití jiné osoby, která není za přestupek odpovědná.

Nepřímé pachatelství je upraveno jak v případě fyzických osob, tak v případě právnických a podnikajících fyzických osob (§ 13 odst. 2 a 3, § 20 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb.)

Fyzická osoba není za přestupek odpovědná, pokud nedovršila patnáctý rok svého věku, není přičetná nebo pokud svým jednáním naplnila podmínky okolnosti vylučující protiprávnost. Právnická a podnikající fyzická osoba není za přestupek odpovědná, jestliže se zprostila odpovědnosti za přestupek podle § 21, nebo pokud byly naplněny podmínky některé z okolností vylučujících protiprávnost.

Př. Otec pošle svého dvanáctiletého syna do supermarketu, aby bez zaplacení odnesl láhev lihoviny. Otec je v tomto případě nepřímým pachatelem a naplní skutkovou podstatu přestupku spočívajícího ve způsobení škody na cizím majetku krádeží. Jeho syn jako „živý nástroj“ není za přestupek odpovědný pro nedostatek věku.

Je-li ke spáchání přestupku vyžadována zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele, pak se taková vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele vyžaduje též u nepřímého pachatele.

2. Odpovědnost fyzické osoby za přestupek (§ 13 až 19)

Fyzická osoba může být pachatelem přestupku pouze tehdy, splňuje-li následující předpoklady:

A. Věk (§ 18)

Za přestupek odpovídá pouze fyzická osoba, která ho spáchala po dovršení patnáctého roku věku. Odpovědnost za přestupek začíná teprve dnem, který následuje po dni patnáctých narozenin pachatele, neboť teprve tehdy osoba dovršila patnáctý rok věku.

I při posuzování splnění podmínky věku je třeba brát ohled na § 2 odst. 2, který vymezuje, co se rozumí dobou spáchání přestupku. V případě hromadného, trvajících přestupku a pokračování v přestupku, kdy se jedná o jeden skutek, nemůže být fyzická osoba potrestána za tu část jednání, které se dopustila před dovršením patnáctého roku věku, byť by skutek byl dokonán až po jeho dovršení, neboť odpovědnost za přestupek se vztahuje pouze na období po dovršení patnáctého roku věku.

B. Příčetnost (§ 19)

Zákon definuje příčetnost negativně, když stanoví, že nepřičetným je ten, kdo pro duševní poruchu nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat. **Odpovědnost za přestupek není vyloučena u toho, kdo se do stavu nepřičetnosti přivede, byť i z nedbalosti, požitím nebo aplikací návykové látky.** Návykovou látkou je přitom třeba rozumět alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování (k tomu srov. § 130 trestního zákoníku).

Z důvodu nepřičetnosti tedy není za přestupek odpovědný ten, kdo z důvodu duševní poruchy pozbyl schopnost rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo schopnost ovládat své jednání, nebo obě z nich. **Pouhá existence duševní poruchy bez příčinné souvislosti se spáchaným činem nezbavuje osobu příčetnosti, a tedy ani odpovědnosti za přestupek.** Příčetnost je přitom třeba posuzovat individuálně, a to nejen s ohledem na dobu spáchání přestupku, ale také s ohledem na povahu samotného přestupku (u některých přestupků může být osoba i přes svou duševní poruchu schopna rozpoznat protiprávnost svého jednání a své jednání ovládat, zatímco u jiných složitějších přestupků již toho schopna není). Posouzení vyžaduje **znalecký posudek**.

C. Zavinení (§ 15)

K odpovědnosti za přestupek **postačí zavinení z nedbalosti**,¹² **nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinení.** Úprava jednotlivých forem zavinení je vybudována na složce vědění a složce vůle. Z jejich existence nebo absence vychází rozlišování zavinení úmyslného nebo nedbalostního. Úmysl se člení na úmysl přímý a úmysl nepřímý, nedbalost rozlišujeme vědomou a nevědomou (viz § 15¹³).

Organizátor, návodce a pomocník (§ 13 odst. 4)

Obecná úprava předpokládá, že **pokud tak zvláštní zákon výslovně stanoví**,¹⁴ **bude možné za přestupek potrestat též organizátora** (osobu, která zosnovala nebo

¹² Přestupek je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel

a) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že tento zájem neporuší nebo neohrozí (vědomá nedbalost), nebo
b) nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl (nevědomá nedbalost).

¹³ Přestupek je spáchán úmyslně, jestliže pachatel

a) chtěl svým jednáním porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem (přímý úmysl), nebo
b) věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že jej poruší nebo ohrozí, s tím byl srozuměn (nepřímý úmysl).

¹⁴ Organizátora, návodce a pomocníka bude možné potrestat za přestupek způsobení škody na cizím majetku podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona o některých přestupcích (viz § 8 odst. 2 zákona o některých

řídila spáchání přestupku), návodce (osobu, která vzbudila v jiném rozhodnutí spáchat přestupek) a pomocníka (osobu, která usnadnila jinému spáchání přestupku).

U organizátora, návodce a pomocníka se **vyžaduje úmyslné jednání**, není tedy možné například usnadnit jinému spáchání přestupku z nedbalosti a být za to potrestán.

Odpovědnost organizátora, návodce a pomocníka za přestupek vznikne **pouze tehdy, byl-li přestupek nebo jeho pokus dokonán**. Nelze tedy potrestat například organizátora za zosnování přestupku, nedospělo-li jednání alespoň do stádia pokusu tohoto přestupku (je-li pokus tohoto přestupku trestný). Dále platí, že pomoc k přestupku je subsidiární k návodu k přestupku, návod a pomoc jsou pak subsidiární k organizátorství přestupku. Organizátorství, návod a pomoc jsou subsidiární ke spolupachatelství na přestupku (je-li někdo spolupachatelem, nelze ho zároveň označit jako organizátora téhož přestupku).

Je-li ke spáchání přestupku vyžadována zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele, pak se taková vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele vyžaduje též u organizátora, návodce a pomocníka.

Omyl (§ 16 a 17) = rozpor mezi věděním pachatele (tj. jeho vnímáním určité skutečnosti nebo představou o ní) a skutečností.

Zákon připouští spáchání přestupku v omylu **pouze v případě fyzických osob**. Omyl tedy nelze aplikovat v případě právnických a podnikajících fyzických osob, jejichž odpovědnost za přestupek je založena na objektivní odpovědnosti. U omylu se totiž zkoumá, zda určité skutečnosti pachatel věděl nebo neznal nebo mylně předpokládal a zda se měl omylu vyvarovat. Tyto otázky jsou při uplatňování odpovědnosti bez ohledu na zavinění irelevantní.

Právní úprava rozlišuje následující druhy omylu:

A. skutkový omyl = omyl pachatele o znacích skutkové podstaty

a) negativní omyl skutkový – pachatel nezná ani nepředpokládá jako možnou skutkovou okolnost přestupku ⇒ v takovém případě pachatel nejedná úmyslně (není tím ale dotčena odpovědnost za přestupek spáchaný z nedbalosti)

b) pozitivní omyl skutkový – pachatel mylně předpokládá skutkové okolnosti

přestupcích), nikoliv však za přestupek ublížení na zdraví podle § 7 odst. 1 zákona o některých přestupcích, protože u něj zákon nepředpokládá odpovědnost organizátora, návodce a pomocníka za přestupek.

I. naplňující znaky mírnějšího úmyslného přestupku ⇒ pachatel bude potrestán jen za tento mírnější přestupek, nejedná-li se o přestupek spáchaný z nedbalosti

II. naplňující znaky přísnějšího úmyslného přestupku ⇒ pachatel bude potrestán za pokus tohoto přísnějšího přestupku, je-li trestný

III. vylučující protiprávnost ⇒ v takovém případě pachatel nejedná úmyslně (tím není dotčena odpovědnost za přestupek spáchaný z nedbalosti).

B. právní omyl – pachatel neví, že jeho čin jen protiprávní ⇒ právní omyl vylučuje odpovědnost za přestupek

➤ o omyl právní se nejedná, mohl-li se pachatel omylu vyvarovat (tj. pokud měl povinnost seznámit se s příslušnou právní úpravou anebo pokud mohl protiprávnost činu rozpoznat bez zřejmých obtíží).

3. Odpovědnost právnické osoby za přestupek (§ 20 a 21)

Právní úprava je založena na **objektivní odpovědnosti právnické osoby** s možností se jí zprostit prokázáním zákonem stanoveného liberačního důvodu. **U právnické osoby se tedy neposuzuje zavinění.** Odpovědnost právnické osoby za přestupek vznikne při kumulativním splnění následujících podmínek:

a) porušení právní povinnosti uložené právnické osobě

➤ právnická osoba musí být označena jako subjekt přestupku ve skutkové podstatě postihující porušení povinnosti uložené buď výlučně právnické osobě, nebo povinnosti uložené obecně širšímu okruhu osob, do něhož náleží i právnické osoby.

b) povinnost poruší svým jednáním fyzická osoba, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě

➤ k prokázání odpovědnosti právnické osoby za přestupek však není třeba zjištění konkrétní fyzické osoby (například konkrétního zaměstnance)

➤ ani u těchto osob se nezkoumá zavinění pro účely posouzení odpovědnosti právnické osoby a přestupek.

Například podle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, se prodávající dopustí správního deliktu tím, že nevyznačí v dokladu o zakoupení výrobku v případě prodeje s následnou dodávkou místo určení a datum dodávky. Jestliže je takový doklad zajištěn, není rozhodné, který konkrétní zaměstnanec nevyznačil místo určení a datum dodávky, neboť je zjevné, že za porušení povinnosti nese odpovědnost právnická osoba, která doklad vydala (jejímž jménem byl doklad vydán).

c) k porušení této povinnosti dojde **při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s její činností, ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu.**

Př. Pokud by člen statutárního orgánu právnické osoby naplnil svým jednáním znaky přestupku, za který může být odpovědná i právnická osoba, nicméně jednání člena statutárního orgánu by nemělo s právnickou osobou žádnou souvislost (například člen statutárního orgánu by se dopustil přestupku tím, že by zesměšnil svého souseda), právnická osoba by za takový přestupek nemohla být odpovědná.

Osoba, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě (§ 20 odst. 2)

Za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě se považuje:

- statutární orgán nebo jiný orgán právnické osoby nebo jeho člen,
- zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z jeho postavení,
- fyzická osoba, která plní úkoly právnické osoby¹⁵,
- fyzická osoba, kterou právnická osoba používá při své činnosti, nebo
- fyzická osoba, která za právnickou osobu jednala, jestliže právnická osoba výsledku takového jednání využila.

Jedná se o **taxativní výčet**, který nemůže být rozšiřován nad rámec zákonné úpravy. Odpovědnost právnické osoby a osoby, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné, jsou na sobě vzájemně nezávislé, tedy **odpovědností právnické osoby není dotčena odpovědnost osob, jejichž jednání je právnické osobě přičitatelné**, a naopak.

Odpovědnost právnické osoby za přestupek vznikne i v případech, kdy k jednání fyzické osoby došlo před vznikem právnické osoby, soud rozhodl o neplatnosti právnické osoby, nebo pokud právní jednání, které mělo založit oprávnění k jednání za právnickou osobu, je neplatné nebo neúčinné. V těchto případech pak může být pohledávka vzešlá z řízení o přestupku uplatněna v rámci likvidace právnické osoby, případně může dojít k přechodu odpovědnosti za přestupek nebo přechodu úhrady pokuty na právního nástupce.

Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek (§ 21)

Právnická osoba se odpovědnosti za přestupek zprostí, pokud prokáže **liberační důvod** spočívající ve **vynaložení veškerého úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila**. Při prokázání liberačního důvodu právnická osoba

¹⁵ Úkolem, který fyzická osoba plní, je přitom nutno rozumět jakýkoliv úkol učiněný na základě pokynu právnické osoby (například zaměstnavatele), byť jde o pokyn nabádající k porušení právní normy.

za přestupek neodpovídá, tj. posuzovaný skutek není přestupkem [srov. § 76 odst. 1 písm. a) a § 86 odst. 1 písm. a)].

Odpovědnosti za přestupek se nemůže zprostit právnická osoba, která nevykonávala povinnou nebo potřebnou kontrolu nad osobou, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné, nebo neučinila nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku. Jde však jen o opatření, která byla právnická osoba objektivně způsobilá provést

4. Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek (§ 22 až 23)

Právní úprava je stejně jako v případě právnické osoby založena na objektivní odpovědnosti s možností liberace. Ani u podnikající fyzické osoby se tedy neposuzuje zavinění. Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek vznikne při kumulativním splnění následujících podmínek:

a) porušení právní povinnosti uložené podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě

➤ podnikající fyzická osoba musí být označena jako subjekt přestupku ve skutkové podstatě postihující porušení povinnosti uložené buď výlučně podnikající fyzické osobě, nebo povinnosti uložené obecně širšímu okruhu osob, do něhož náleží i fyzické osoby.

b) jednání podnikající fyzické osoby nebo jednání fyzické osoby, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě

➤ stejně jako v případě právnických osob se nevyžaduje zjištění konkrétní fyzické osoby, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě

c) k porušení povinnosti musí dojít při podnikání podnikající fyzické osoby, v přímé souvislosti s ním, ku prospěchu podnikající fyzické osoby nebo v jejím zájmu.

Osoba, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě (§ 22 odst. 3)
--

Za osobu, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě se považuje:

- zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z jeho postavení,
- fyzická osoba, která plní úkoly podnikající fyzické osoby,
- fyzická osoba, kterou podnikající fyzická osoba používá při své činnosti, nebo

- fyzická osoba, která za podnikající fyzickou osobu jednala, jestliže podnikající fyzická osoba výsledku takového jednání využila.

I v případě podnikající fyzické osoby se jedná o **taxativní výčet**, který nemůže být rozšiřován nad rámec zákonné úpravy. Obdobně jako v případě právnické osoby platí, že odpovědnost podnikající fyzické osoby a osoby, jejíž jednání je podnikající fyzické osobě přičitatelné, jsou na sobě vzájemně nezávislé, tedy **odpovědností podnikající fyzické osoby není dotčena odpovědnost osob, jejichž jednání je podnikající fyzické osobě přičitatelné, a naopak.**

Odpovědnost podnikající fyzické osoby za přestupek vznikne i v případech, kdy právní jednání, které mělo založit oprávnění k jednání za podnikající fyzickou osobu, je neplatné nebo neúčinné.

Pokud podnikající fyzická osoba přestane být podnikatelem, její odpovědnost za přestupek nezaniká.

Zproštění odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přestupek (§ 23)

Právní úprava je založena na obdobném použití ustanovení vztahujících se na zproštění odpovědnosti za přestupek právnické osoby. Platí tedy, co je uvedeno v předchozí kapitole ve vztahu k právnickým osobám, tedy i **podnikající fyzická osoba se může zprostit odpovědnosti prokázáním liberačního důvodu** s výjimkou případu, kdy nevykonávala povinnou nebo potřebnou kontrolu nad osobou, jejíž jednání je jí přičitatelné, nebo neučinila nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení přestupku.

5. Okolnosti vylučující protiprávnost (§ 24 až 28)

Naplnění podmínek některé z okolností vylučujících protiprávnost má za následek, že posuzovaný **skutek nemůže být přestupkem, protože přestupkem může být právě jen protiprávní čin** [srov. § 76 odst. 1 písm. a) a § 86 odst. 1 písm. a)]. I v případě, kdy nejsou zcela naplněny podmínky okolností vylučujících protiprávnost, může se jednat o polehčující okolnost při ukládání správního trestu nebo důvod pro mimořádné snížení výměry pokuty [viz § 39 písm. b), § 44 odst. 1 písm. d)].

A. Krajní nouze (§ 24) – v krajní nouzi jedná ten, kdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem.

K jednání v krajní nouzi je oprávněn nejen ten, jehož zájmům hrozí nebezpečí, ale v jeho prospěch může zasáhnout i jiná osoba. O krajní nouzi se však nejedná v případech, kdy:

- a) nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak,
- b) následek tímto odvracením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, (*např. za účelem záchrany majetku nelze obětovat život jiné osoby*),
- c) byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet (*př. policista, plavčík, hasič*).

B. Nutná obrana (§ 25) – v nutné obraně jedná ten, kdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem.

Podmínky této okolnosti vylučující protiprávnost nejsou naplněny, jestliže obrana je **zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku**. Přímým hrozícím útokem se rozumí takový útok, u kterého je z okolností zřejmé, že bude s velkou pravděpodobností bez prodlení následovat. Nutná obrana je tedy přípustná od doby nastalé hrozby, po dobu trvání útoku až do jeho ukončení. Přiměřenost obrany ve srovnání se způsobem útoku se posuzuje zejména s ohledem na osobu útočníka, způsob provedení útoku, použité prostředky, počet útočníků, místo a časové souvislosti aj. Způsob útoku tak nelze ztotožňovat s intenzitou útoku, i když způsob útoku intenzitu zahrnuje. Intenzita útoku je dána tím, zda je útok individuální nebo skupinový, zda útočník útočí se zbraní apod. Pojem „způsob útoku“ je naproti nutno vykládat extenzivněji s ohledem na výše uvedená kritéria.

Oproti dosavadní právní úpravě je zdůrazněno, že pouze obrana, která na první pohled přesáhne přípustnou míru obrany s ohledem na hrozící nebo trvající útok, nenaplnuje podmínky nutné obrany jako okolnosti vylučující protiprávnost. Na rozdíl od krajní nouze se nesrovnávají následek hrozící útokem a následek způsobený nutnou obranou, ale pouze způsob útoku a obrany (*tzn. například lze chránit majetek způsobením újmy na zdraví*).

C. Svolení poškozeného (§ 26) – k jednání dojde na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.

Svolení může dát **jakákoliv osoba, jejíž zájmy jsou činem dotčeny**, tj. nikoliv pouze osoba, které byla způsobena majetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel bezdůvodně obohatil.

Poškozený **může svolit pouze se zásahem do zájmů, o nichž může bez omezení oprávněně rozhodovat** (např. vlastní majetek, čest apod.). Svolit tedy nelze s jednáním, které by mělo primárně zasáhnout do veřejného zájmu, například zájmu na řádném výkonu veřejné správy, a pouze dílčím způsobem by zasáhlo též zájmy poškozeného. **Svolit ale nelze ani k ublížení na zdraví, nejedná-li se o lékařský zákrok**, který je v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe.

Svolení musí být dáno **dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně**, nemusí být však dáno písemně. Svolení musí být dáno **předem nebo současně s jednáním osoby páchající čin** jinak trestný jako přestupek. Po spáchání činu lze dát svolení pouze tehdy, mohl-li jednatel důvodně předpokládat, že by souhlas vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům udělila, pokud by tak mohla učinit před spácháním činu.

D. Přípustné riziko (§ 27) – za přípustného rizika jedná ten, kdo vykonává společensky prospěšnou činnost, již ohrozí nebo poruší zájem chráněný zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.

Osobou jednatel za přípustného rizika může být pouze ten, kdo společensky prospěšnou činnost vykonává **v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo v rámci svého předmětu činnosti**. Společensky prospěšná činnost musí být přitom vykonávána **v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi**, které měla jednatel osoba k dispozici v době svého rozhodování o dalším postupu.

O přípustné riziko nejde, jestliže:

- a) výsledek, k němuž společensky prospěšná činnost směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika,
- b) výsledku by bylo možné dosáhnout jinak, tj. bez ohrožení nebo porušení zájmu chráněného zákonem,
- c) společensky prospěšná činnost ohrozí život nebo zdraví člověka bez jeho souhlasu uděleného v souladu se zákonem,
- d) provádění společensky prospěšné činnosti zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu nebo zásadám lidskosti nebo se příčí dobrým mravům.

E. Oprávněné použití zbraně (§ 28) – použití zbraně v mezích stanovených právním předpisem.

Zbraň definují pro své účely jednotlivé právní předpisy, nemusí jít pouze o střelnou zbraň, ale též o sečné nebo bodné zbraně apod.

Např. Policista je oprávněn použít zbraň za podmínek v § 56 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, strážník obecní policie za podmínek v § 20 zákona

č. 553/1991 Sb., o obecní policii atp. Zbraň mohou použít i občané, pracovníci soukromých služeb aj., ale pouze v mezích nutné obrany nebo krajní nouze.¹⁶

6. Zánik odpovědnosti za přestupek (§ 29)

Pokud nastane některý ze zákonem vymezených důvodů, odpovědnost za přestupek zanikne, což má za následek odložení věci nebo zastavení řízení [srov. § 76 odst. 1 písm. f), § 86 odst. 1 písm. h).]. Zánik odpovědnosti pachatele za přestupek nemá bez dalšího vliv na odpovědnost jiných osob za týž přestupek (například spolupachatelů).

Odpovědnost za přestupek zaniká:

a) uplynutím promlčecí doby

b) smrtí fyzické osoby

- i v případě prohlášení člověka za mrtvého určí soud v rozhodnutí den, který platí za den smrti (§ 26 občanského zákoníku)
- v případě podnikající fyzické osoby odpovědnost za přestupek zanikne pouze tehdy, nemá-li právního nástupce (viz § 34 odst. 1)

c) zánikem právnické osoby, nemá-li právního nástupce¹⁷

- právnická osoba zaniká dnem výmazu z veřejného rejstříku, pokud je v něm zapsaná, jinak skončením likvidace (§ 185 občanského zákoníku).
- v případě zániku právnické osoby s právním nástupcem dochází k přechodu odpovědnosti za přestupek na právního nástupce – **každý z právních nástupců pak odpovídá za přestupek, jakoby ho spáchal sám** [míra výhod získaných ze spáchaného přestupku se zohlední při ukládání trestů, viz § 37 písm. h)]
- dojde-li k zániku právnické osoby až po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku, kterým byla právnické osobě uložena pokuta, přechází na právního nástupce **povinnost uhradit pokutu**

d) vyhlášením amnestie

¹⁶ Viz Novotný, František a kol. Trestní právo hmotné. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 393 s. ISBN 978-80-7380-291-2. s. 169 a násl.

¹⁷ Právním nástupcem se zde rozumí univerzální právní nástupce, jehož nástupnictví bývá spojeno se zánikem právního subjektu (předchůdce) a s přechodem jeho práv a povinností na jiný subjekt (nástupce), pokud jejich přechod zákon připouští či ukládá. Typicky půjde o některé případy přeměn právnických osob (základní úpravu přeměn obsahuje § 174 občanského zákoníku, speciální úpravu pro obchodní společnosti a družstva pak v zákoně č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev).

- odpovědnost za přešupek zanikne již vyhlášením amnestie ve Sbírce zákonů, nicméně na to navazuje **vydání nového rozhodnutí správním orgánem podle § 99 odst. 3**, kterým správní orgán rozhodne o účasti pachatele na amnestii tak, že zruší uložený správní trest nebo jeho dosud nevykonanou část nebo uloží správní trest v jiné výměře anebo nařídí vyřazení přešupku z evidence přešupků vedené Rejstříkem trestů
- amnestii vyhlašuje **prezident** (nikoliv vláda).

7. Promlčecí doba (§ 30 až 32)

Institut promlčecí doby nahrazuje dosavadní konstrukce lhůt pro zánik odpovědnosti v podobě subjektivních a objektivních lhůt pro zahájení řízení o správním deliktu nebo pro uložení sankce. Uplynutím promlčecí doby odpovědnost za přešupek zaniká.

Délka promlčecí doby (§ 30)

Zákon č. 250/2016 Sb. rozlišuje podle závažnosti přešupku 2 základní délky promlčecí doby, kterými jsou:

- a) 3 roky, jestliže za přešupek zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč,
- b) 1 rok pro ostatní přešupky.

Zvláštní zákon však může obsahovat zvláštní úpravu spočívající v delší promlčecí době.

Běh promlčecí doby (§ 31)

Promlčecí doba **běží pro každý přešupek zvlášť**. Promlčecí doba **počíná běžet dnem následujícím po dni spáchání přešupku** (= ukončení jednání). Zvlášť je stanoven počátek běhu promlčecí doby pro:

- a) **pokračující a hromadný přešupek** ⇒ promlčecí doba pokračujícího a hromadného přešupku počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k poslednímu dílčímu útoku
- b) **trvajícím přešupek** ⇒ promlčecí doba trvajícího přešupku počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k odstranění protiprávního stavu
- c) přešupek, jehož znakem je **účinek** ⇒ promlčecí doba takového přešupku počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy účinek nastal; účinkem se rozumí ohrožení či poškození hmotného předmětu útoku (*př. padělaní cestovního pasu*).

Stavení promlčecí doby (§ 32 odst. 1)

Stavením promlčecí doby se rozumí, **že po určitou zákonem vymezenou dobu promlčecí doba neběží**. Po odpadnutí důvodu pro stavení promlčecí doby běh promlčecí doby pokračuje. Do promlčecí doby se nezapočítává

- a) doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo **trestní řízení**,
- b) doba, po kterou bylo **řízení o přestupku přerušeno proto, že bylo možné očekávat uložení trestu obviněnému z přestupku za jiný skutek v trestním řízení**, přičemž správní trest, který lze uložit v řízení o přestupku, je bezvýznamný vedle trestu, který by bylo možné uložit v trestním řízení,
- c) doba, po kterou se o věci vedlo **soudní řízení správní**,
- d) doba, po kterou trvalo **podmíněné upuštění od uložení správního trestu**.

Přerušení promlčecí doby (§ 32 odst. 2 a 3)

Přerušením promlčecí doby **začíná běžet nová promlčecí doba**. Nastane-li zákonem předpokládaný důvod, promlčecí doba dosud uplynulá přestane mít význam a počne běžet nová promlčecí doba v délce stanovené pro daný přestupek (podle obecné úpravy tedy v délce 1 roku, nebo 3 let, jde-li o přestupky, u nichž zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž hranice je alespoň 100 000 Kč).

Promlčecí doba se přerušuje

- a) oznámením o zahájení řízení o přestupku,
- b) vydáním rozhodnutí, jímž je obviněný uznán vinným,
- c) vydáním rozhodnutí o schválení dohody o narovnání.

Byla-li promlčecí doba přerušena, **odpovědnost za přestupek zanikne nejpozději 3 roky od jeho spáchání**, pokud základní délka promlčecí doby byla 1 rok, **nebo nejpozději za 5 let od jeho spáchání**, jestliže základní délka promlčecí doby činila 3 roky. I tato doba se však prodlužuje o dobu v § 32 odst. 1, tj. i v tomto případě dochází ke stavení promlčecí doby.

Přerušení promlčecí doby nelze zaměňovat s přerušením řízení o přestupku (srov. § 66 správního řádu a § 85 zákona o odpovědnosti za přestupky), neboť přerušení řízení nemá vliv na běh promlčecí doby; ta bude běžet dál a může uplynout i během přerušného řízení.

Př. Za přestupek zákon stanoví pokutu do 20 000 Kč. Přestupek je spáchán 5. 10. 2017. Jednoroční promlčecí doba začne běžet 6. 10. a uplyne 6. 10. 2018, v tento den by tedy odpovědnost za přestupek zanikla. Dne 2. 2. 2018 je obviněnému

oznámeno zahájení řízení o daném přestupku. Promlčecí doba se tedy přerušuje, což znamená, že začíná běžet znovu. Nová promlčecí doba začne běžet dnem 2. 2. 2018 a uplyne 2. 2. 2019. Dne 2. 5. 2018 je vydáno rozhodnutí, jímž je obviněným uznán vinným. Opět dochází k přerušení promlčecí doby, začne běžet nová promlčecí doba, která uplyne 2. 5. 2019. Rozhodnutí je zrušeno v odvolacím řízení a věc vrácena k novému projednání prvostupňovému orgánu. Ten znovu uzná obviněného vinným rozhodnutím vydaným dne 3. 9. 2019. Začne tedy běžet nová promlčecí doba, která uplyne 3. 9. 2020. Rozhodnutí je potvrzeno odvolacím správním orgánem dne 4. 1. 2020. Proti tomuto rozhodnutí je podána žaloba ke správnímu soudu dne 3. 2. 2020. Dochází ke stavení promlčecí doby (z promlčecí doby prozatím uběhlo 5 měsíců). Soudní řízení správní skončí vydáním zrušovacího rozsudku dne 3. 7. 2020. Od 4. 7. 2020 tedy běží zbylá délka promlčecí doby (7 měsíců), která uplyne 4. 2. 2021. Odpovědnost za přestupek proto zanikne 4. 2. 2021.

8. Druhy správních trestů (§ 35, 45 až 50)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje následující druhy správních trestů:

A. Napomenutí (§ 45)

Napomenutí lze uložit **za jakýkoliv přestupek**, není-li to zákonem výslovně vyloučeno. Napomenutí je správním trestem, který **lze uložit pouze v rozhodnutí o přestupku**, tj. v rozhodnutí splňujícím náležitosti podle § 93 zákona o odpovědnosti za přestupky, či příkazem na místě. Zákon o odpovědnosti za přestupky však nepočítá s tím, že by se pachatel přestupku vydával příkazový blok ve smyslu § 92 zákona o odpovědnosti za přestupky, a proto se bude v případě ukládání napomenutí příkazem na místě vycházet z § 150 odst. 5 správního řádu (i napomenutí lze považovat za druh nepeněžité povinnosti, totiž povinnosti napomenutí strpět).

Napomenutí se provede tak, že správní orgán osobu, která byla uznána vinnou a které byl uložen správní trest napomenutí, **výslovně upozorní na to, jaké správní tresty jí hrozí, pokud se bude i v budoucnu dopouštět podobného jednání, zejména ji upozorní na možnost uložení pokuty, včetně výše, do jaké může být uložena.**

B. Pokuta (§ 46)

Pokutu lze uložit pouze za přestupek, u něhož tak stanoví zvláštní zákon; **nestanoví-li zvláštní zákon výši pokuty, lze uložit pokutu ve výši nepřesahující 1 000 Kč.** Pokuta je **splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci**, pokud správní orgán nebo zvláštní zákon nestanoví lhůtu jinou.

Zvláštní zákon může stanovit jak horní hranici sazby pokuty, tak určit dolní hranici sazby pokuty, tj. minimální výši pokuty¹⁸, která by měla být za přestupek uložena (ani to však nebrání využití institutu upuštění od uložení správního trestu nebo podmíněného upuštění od uložení správního trestu, pokud zákon aplikaci těchto institutů na dané přestupky nevyloučí). Je-li zákonem stanovena dolní hranice sazby pokuty, lze využít pro zmírnění tvrdosti zákona v konkrétním případě institut mimořádného snížení výměry pokuty.

C. Zákaz činnosti (§ 47)

Zákaz činnosti lze uložit **pouze za přestupek, u něhož tak stanoví zvláštní zákon**; nestanoví-li zvláštní zákon délku zákazu činnosti, lze jej uložit **nejdéle na 3 roky**. Zakázat lze **pouze činnost, ke které je třeba veřejnoprávního oprávnění**¹⁹ nebo kterou pachatel **vykonává v pracovním nebo jiném obdobném poměru**; nelze však zakázat činnost, jejíž výkon zákon ukládá. Zakázat lze pouze takovou činnost, **v souvislosti s níž se pachatel dopustil přestupku**.

Do doby zákazu činnosti se započítává doba, po kterou pachatel na základě úředního opatření učiněného v souvislosti s projednávaným přestupkem již nesměl tuto činnost vykonávat.

Od výkonu zbytku tohoto správního trestu lze novým rozhodnutím²⁰ upustit, jestliže

- a) uplynula polovina doby, na niž byl uložen zákaz činnosti,
- b) pachatel prokáže způsobem svého života nebo provedením účinných opatření, že jeho další výkon není potřebný, a
- c) v případě, že byla spolu se zákazem činnosti uložena pokuta, pachatel prokáže, že pokutu nebo její zbylou část uhradil, anebo jestliže bylo rozhodnuto o rozložení úhrady pokuty na splátky nebo o odložení splatnosti pokuty.

D. Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty (§ 48 a 49)

Propadnutí věci lze uložit **za jakýkoliv přestupek**, není-li to zákonem výslovně vyloučeno. V některých zákonech může být uložení tohoto správního trestu obligatorní, např. půjde-li o přestupek spáchaný držením zakázaných zbraní. Předmětem propadnutí věci může být **pouze věc náležející pachateli**,

- a) která byla ke spáchání přestupku užita nebo určena,

¹⁸ K tomu srov. nálezy Ústavního soudu vyhlášené pod č. 405/2002 Sb.

¹⁹ Veřejnoprávním oprávněním se rozumí souhlas, povolení, koncese, ohlášení, popřípadě další typy oprávnění udělovaných orgány veřejné moci.

²⁰ Viz § 99 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.

b) kterou pachatel získal přestupkem nebo jako odměnu za něj, nebo

c) kterou pachatel, byť i jen zčásti, nabyl za věc uvedenou pod písmenem b), pokud hodnota věci uvedené pod písmenem b) není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná.

Propadnutí věci **nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku**. Vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obdobný obecný zájem, k hodnotě věci se nepřihlíží (*př. zbraně, jedy, výbušniny, omamné a psychotropní látky*).

Jestliže pachatel zmaří uložení propadnutí věci, může mu být uloženo propadnutí náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci.

Vlastníkem propadlé věci nebo náhradní hodnoty se stává stát.

E. Zveřejnění rozhodnutí o přestupku (§ 50)

Jedná se o **nově zakotvený** druh správního trestu, který však **lze uložit pouze tehdy, stanoví-li tak zákon**. Správní trest zveřejnění rozhodnutí lze uložit **jen právnické a podnikající fyzické osobě**.

Správní trest zveřejnění rozhodnutí **spočívá v tom, že se výroková část rozhodnutí zveřejní na úřední desce správního orgánu a na náklady pachatele ve sdělovacím prostředku**, který správní orgán určí (*např. tisk, televize, rozhlas, Obchodní věstník, internet*). Správní orgán **v rozhodnutí určí lhůtu, ve které musí ke zveřejnění dojít** (nesmí být kratší než 2 měsíce a delší než 6 měsíců od právní moci rozhodnutí). V této lhůtě je tedy třeba zajistit zveřejnění na úřední desce orgánu a ve sdělovacím prostředku. Na úřední desce správního orgánu přitom musí být výroková část rozhodnutí zveřejněna po dobu nejméně 15 dnů a nejdéle po dobu 2 měsíců. Zveřejněné rozhodnutí o přestupku nesmí obsahovat údaje umožňující identifikaci jiné osoby než pachatele.

Stejným způsobem se zveřejní i rozhodnutí, kterým bylo zrušeno pravomocné rozhodnutí, kterým byl správní trest zveřejnění rozhodnutí o přestupku uložen.

Exekuce rozhodnutí, jímž byl uložen tento správní trest, bude probíhat náhradním výkonem nebo opakovaným ukládáním donucovacích pokut podle správního řádu.

9. Ukládání správních trestů (§ 36 až 44)

Správní trest lze uložit **samostatně nebo spolu s jinými správními tresty**; napomenutí nelze uložit spolu s pokutou. V nové právní úpravě jsou podrobněji

upravena hlediska pro ukládání správních trestů, spolu s přitěžujícími a polehčujícími okolnostmi.

Při určení druhu správního trestu a jeho výměry **správní orgán přihlédne k demonstrativně uvedeným okolnostem, které mají vliv na míru společenské škodlivosti přestupku**. Jedná se pouze o demonstrativní výčet okolností, tedy nejenže je možné s ohledem na specifika správního trestání přihlížet k okolnostem dalším, ale není ani nutné přihlédnout vždy k těm okolnostem, které jsou zde vyjmenovány, pokud v konkrétním případě nebudou mít pro posouzení společenské škodlivosti přestupku význam.

U fyzické osoby se mimo jiné přihlédne k jejím osobním poměrům včetně toho, zda a jakým způsobem byla pro tentýž skutek potrestána v jiném řízení před správním orgánem (*např. v řízení o disciplinárním deliktu, v řízení o uložení opatření k nápravě, odnětí oprávnění, resp. řízení o uložení opatření, která nemají sankční povahu*). U právnické nebo podnikající fyzické osoby se přihlédne k povaze její činnosti (*například zda má činnost společensky prospěšný charakter*).

U pokračujícího, trvajícího a hromadného přestupku se přihlédne k tomu, zda k části jednání, jímž je přestupek spáchán, došlo za účinnosti zákona, který za přestupek stanovil správní trest mírnější než zákon, který je účinný při dokončení jednání, jímž je přestupek spáchán.

Rovněž polehčující a přitěžující okolnosti jsou stanoveny demonstrativním výčtem, přičemž platí, že polehčující nebo přitěžující okolností nemůže být okolnost, která je zákonným znakem skutkové podstaty přestupku, a to z důvodu **zákazu dvojího přičítání** téže okolnosti k tíži nebo ve prospěch pachatele.

Ukládání správních trestů za více přestupků

Koná-li se ze zákona společné řízení o dvou a více přestupcích téhož pachatele (blíže viz dále výklad k § 88 zákona o odpovědnosti za přestupky), pak se pachateli ukládá **úhrnný správní trest**. Při ukládání správních trestů za více přestupků se uplatňuje **absorpční zásada doplněná asperační zásadou**. Je-li společně projednáváno více přestupků, lze pachateli uložit pokutu ve vyšší sazbě, a to tak, že horní hranice sazby pokuty za přestupek nejpřísněji trestný²¹ se zvyšuje až polovinu, nejvýše však do částky, která je součtem horních hranic sazeb pokut za jednotlivé společně projednávané přestupky. Pokud je pokuta stanovena procentní sazbou z obratu, obvykle ustanovení obsahuje maximální možnou výši pokuty. V takovém případě se použije pro určení závažnosti přestupku tato výše. Pokud v zákoně toto

²¹ Budou-li horní hranice sazeb pokut stejné, uloží se správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejzávažnější. Jak vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu, závažnost je nutno posuzovat „především s ohledem na charakter individuálního objektu deliktu, tedy, zájem, proti kterému delikt směřuje a k jehož ochraně je příslušné ustanovení především určeno“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. září 2005, sp. zn. 6 As 57/2004 - 54).

upraveno nebude, bude procentní sazba považována za nejvyšší sazbu (neboť vlastně nemá určenou obecnou horní hranici).

Př. Pachatel se dopustí v recidivě přestupku proti majetku a dále spáchá přestupek proti občanskému soužití tím, že jinému ublíží na zdraví. O těchto přestupcích se koná společné řízení. Za přestupek proti majetku spáchaný v recidivě zákon stanoví pokutu až do 70 000 Kč (§ 8 odst. 3 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích) a za přestupek ublížení na zdraví lze uložit pokutu do 10 000 Kč (§ 7 odst. 4 písm. a) zákona o některých přestupcích). Zvýšená hranice za přestupek nejprísněji trestný zvýšená o polovinu činí 105 000 Kč (70 000 + 35 000). Součet horních hranic sazeb pokut za jednotlivé projednávané přestupky činí 80 000 Kč (70 000 + 10 000). Ve společném řízení tedy bude moci být uložena pokuta do 80 000 Kč.

Podmíněné upuštění od uložení správního trestu (§ 42)

Podmíněné upuštění od uložení správního trestu přichází v úvahu **pouze u přestupku, kterým byla způsobena škoda nebo kterým se pachatel bezdůvodně obohatil**. Podmíněně upustit od uložení správního trestu lze pouze za podmínky, že **samotné projednání věci postačí k nápravě pachatele**. Podmíněné upuštění od uložení správního trestu předpokládá vyslovení viny za přestupek.

Při podmíněném upuštění od uložení správního trestu **správní orgán uloží pachateli v rozhodnutí o přestupku povinnost nahradit škodu nebo vydat bezdůvodné obohacení** a způsob, jakým to má pachatel učinit, **a samostatným výrokem rozhodne o podmíněném upuštění od uložení správního trestu**.

Jestliže pachatel **nenahradí škodu nebo nevydá bezdůvodné obohacení**²², **správní orgán vydá nové rozhodnutí podle § 99 odst. 2**, kterým zruší výrok o podmíněném upuštění od uložení správního trestu a uloží pachateli správní trest. Proti rozhodnutí o uložení správního trestu je poté možné podat odvolání.

Upuštění od uložení správního trestu (§ 43)

Upuštění od uložení správního trestu **přichází v úvahu u všech přestupků, kterými nebyla způsobena škoda nebo jimiž se pachatel bezdůvodně neobohatil**. Zákon však může možnost upustit od uložení správního trestu vyloučit. Upuštění od uložení správního trestu předpokládá vyslovení viny za přestupek. Od uložení správního trestu lze upustit v případech, kdy

²² Podle § 2951 občanského zákoníku se škoda nahrazuje uvedením do předešlého stavu. Není-li to možné, anebo žádá-li o to poškozený, hradí se škoda v penězích. V případě bezdůvodného obohacení má ochuzený právo požadovat, aby mu byla podle jeho volby vydána buď peněžitá náhrada, anebo co obohacený zcizením utržil (§ 3004 odst. 1 občanského zákoníku).

- a) **samotné projednání postačí k nápravě pachatele**, nebo
- b) pachatel spáchal dva a více přestupků, o nichž nebylo vedeno společné řízení **a správní trest uložený za některý z přestupků lze považovat za odpovídající tomu, který by jinak byl uložen ve společném řízení.**

Mimořádné snížení výměry pokuty (§ 44)

Mimořádné snížení výměry pokuty lze aplikovat **pouze u přestupků, u nichž zákon stanoví dolní hranici sazby pokuty.** Pokutu lze uložit v částce, která je nižší, než zákonem stanovená dolní hranice sazby pokuty, jestliže

- a) nápravy pachatele lze dosáhnout i při uložení pokuty ve snížené sazbě,
- b) pokuta je ukládána za pokus přestupku,
- c) pokuta uložená v rámci zákonem stanovené dolní hranice by byla nepřiměřeně přísná, nebo
- d) pachatel spáchal přestupek, aby odvrátil útok nebo jiné nebezpečí, aniž by byly zcela naplněny podmínky některé z okolností vylučujících protiprávnost.

Je-li výměra pokuty mimořádně snižována, musí být uložena **pokuta alespoň ve výši jedné pětiny dolní hranice sazby pokuty stanovené zákonem.**

10. Ochranná opatření (§ 51 až 54)

Hlavním účelem ochranných opatření není potrestání pachatele, ale prevence páchaní další protiprávní činnosti. Zákon upravuje dva základní druhy ochranných opatření, a to omezující opatření a zabránění věci nebo náhradní hodnoty.

A. Omezující opatření (§ 52)

Omezující opatření lze uložit **pouze fyzické osobě a pouze tehdy, stanoví-li tak zákon.** Mezi omezujícím opatření a přestupkem, v souvislosti s nímž se omezující opatření ukládá, musí existovat přímá souvislost. Omezující opatření musí být přiměřené povaze a závažnosti spáchaného přestupku a osobním poměrům pachatele. Omezující opatření lze uložit pouze spolu se správním trestem, a to **nejdéle na dobu 1 roku.** Podle obsahu omezujícího opatření lze rozlišit 3 druhy:

1. Zákaz navštěvovat určená veřejně přístupná místa nebo místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce

- veřejně přístupným místem může být konkrétní ulice, prostranství před obchody, parky či blízké okolí restaurací apod.

2. Povinnost zdržet se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob

- zákaz styku s individuálně určenou osobou připadá v úvahu například při řešení tzv. stalkingu nebo domácího násilí

- zákaz styku s druhově určeným okruhem osob je použitelný v situacích, kdy je pachatel nepříznivě ovlivňován určitou komunitou (např. osoby zneužívající návykové látky nebo extrémistické skupiny)

3. Povinnost podrobit se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování

- pokud se fyzická osoba dopustila přestupku vykazujícího zejména znaky užití násilí v rodině nebo partnerském vztahu

- může být využito jak v případech domácího násilí, tak v případech, kdy se pachatel opakovaně dostává do střetu se zákonem v důsledku neschopnosti zvládat agrese či nenásilně řešit konflikty

Omezující opatření **lze uložit s účinky též mimo obvod územní působnosti správního orgánu**, který je ukládá. Tato úprava je cílena zejména na problematiku prevence diváckého násilí a extremismu.

Ukládané omezující opatření **musí být dostatečně určité**, aby nevzbuzovalo pochybnosti, jaká jednání (tj. návštěvy jakých míst a styk s kterými osobami) jsou pachateli, jemuž je omezující opatření ukládáno, zakázána.

Uložené omezující opatření se eviduje v evidenci přestupků vedené Rejstříkem trestů – **evidují se omezující opatření uložené za některý z přestupků, které jsou předmětem evidence přestupků**. Takovými přestupky jsou především přestupky proti veřejnému pořádku - tedy přestupky postihující mimo jiné divácké násilí, dále se evidují přestupky proti majetku a proti občanskému soužití.

Za úmyslné nedodržení omezujícího opatření lze uložit pokutu do 10 000 Kč podle § 2 odst. 2 písm. h) zákona o některých přestupcích.

B. Zabrání věci nebo náhradní hodnoty (§ 53 a 54)

Zabrání věci nebo náhradní hodnoty **lze uložit pouze tehdy, pokud nebylo uloženo propadnutí věci**. Zabrání věci lze uložit, pokud to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obdobný obecný zájem a zároveň je dán jeden z následujících důvodů:

a) do 60 dnů ode dne, kdy přestupek vyšel najevo, se nezjistí skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku proti určité osobě,

b) věc náleží pachateli, proti němuž nelze vést řízení o přestupku nebo jemuž za přestupek nelze uložit správní trest,

c) věc náleží pachateli, u něhož bylo od uložení správního trestu za přestupek upuštěno nebo podmíněně upuštěno,

d) věc nenáleží pachateli nebo mu nenáleží zcela, nebo

e) vlastník věci není znám.

Pokud není vlastník věci znám, správní orgán postupuje podle ustanovení správního řádu upravujícího jednání s neznámým účastníkem řízení, tj. zejména ustanoví opatrovníka podle § 32 odst. 2 písm. e) správního řádu, s tím, že rozhodne o zabrání věci, aniž by byla identifikována osoba, jejíž vlastnické právo tímto rozhodnutím zaniká.

V případě, že je věc výnosem přestupku, byť nikoli bezprostředním, může být uloženo zabrání této věci i bez toho, že by to vyžadovala bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obdobný obecný zájem, a bez toho, že by byl dán některý ze zákonem stanovených důvodů pro zabrání věci. Výnosem je zde třeba rozumět věc, která byla získána přestupkem nebo jako odměna za něj, nebo věc, byť i jen zčásti, nabytou za věc získanou přestupkem nebo jako odměnu za něj. Účelem této úpravy je zabránit, aby majetkové nebo jiné výnosy z protiprávní činnosti nebyly ponechány pachatelům nebo třetím osobám.

O zabrání věci nelze rozhodnout, uplynulo-li od jednání majícího znaky přestupku 5 let.

Jestliže ten, komu náleží věc, která by mohla být zabráněna, zmaří zabrání takové věci, může mu být uloženo zabrání náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci.

Vlastníkem zabrané věci nebo zabrané náhradní hodnoty se stává stát.

11. Zvláštní ustanovení o mladistvých (§ 55 až 59)

Mladistvý = ten, kdo v době spáchání přestupku dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

Při rozhodování o přestupku mladistvého se vedle obecných kritérií pro ukládání správních trestů zohlední **zvláštní kritéria pro ukládání správních trestů** vztahující se k jeho osobnosti a osobním poměrům tak, aby jeho další vývoj byl co nejméně ohrožen. Dále jsou upravena omezení ve vztahu k některým druhům správních trestů:

a) horní hranice sazby pokuty se snižuje na polovinu, přičemž nesmí přesahovat částku 5 000 Kč; toto omezení se neuplatní, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobu,

b) zákaz činnosti lze uložit jen na dobu 1 roku, přičemž výkon tohoto správního trestu **nesmí bránit přípravě mladistvého na jeho povolání**.

Zákon rovněž umožňuje **upustit od uložení správního trestu mladistvému, jestliže lze důvodně očekávat, že uložení omezujícího opatření zajistí jeho nápravu lépe než správní trest**. Přitom správní orgán přihlíží zejména k povaze spáchaného přestupku a k dosavadnímu způsobu života mladistvého.

Je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou [například na základě § 6 odst. 1 písm. a) živnostenského zákona ve spojení s § 33 občanského zákoníku], odpovídá za přestupek spáchaný v souvislosti s jeho podnikatelskou činností jako podnikající fyzická osoba, tedy objektivně s možností liberace.

V řízení o přestupku mladistvého má **vybraná procesní práva také zákonný zástupce, případně opatrovník mladistvého a orgán sociálně-právní ochrany dětí**.

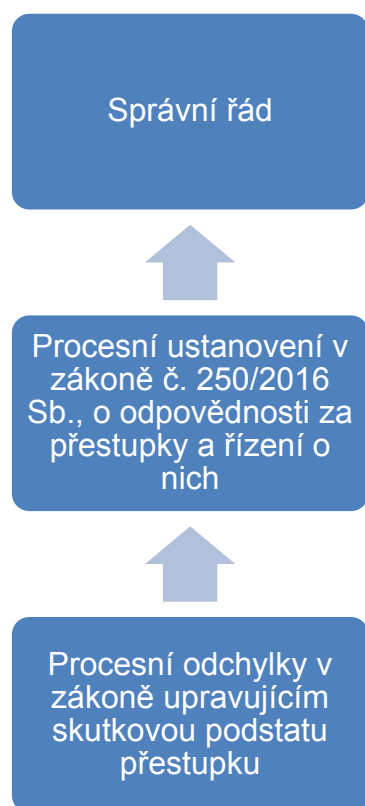
Je-li vedeno přestupkové řízení proti mladistvému, který v době projednávání přestupku dovršil 18 let, není namístě aplikace procesních záruk mladistvého obviněného (tj. vyznění zákonných zástupců a orgánu sociálně-právní ochrany dětí)²³. Při ukládání správních trestů podle zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich se však bude i nadále postupovat podle ustanovení o mladistvém.

Na základě právní úpravy v občanském zákoníku může **soud přiznat svéprávnost nezletilému**, který dosáhl věku šestnácti let, je osvědčena jeho schopnost samostatně se živit a obstarat si své záležitosti, nebo pokud jsou k tomu vážné důvody v zájmu nezletilého (§ 37 občanského zákoníku). **V tomto případě se je třeba v řízení o přestupku přihlídnout k ustanovením zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**. Podle § 2 odst. 1 tohoto zákona se v případě nezletilých dětí, které nabyly plné svéprávnosti, sociálně-právní ochrana poskytuje pouze v rozsahu stanoveném v § 8 odst. 1, § 10 odst. 1 písm. e), § 10 odst. 3 písm. a), b), § 29, § 32 odst. 4, § 33 a 34 zákona o sociálně právní ochraně dětí. Do uvedeného rozsahu přitom spadá podle § 34 odst. 4 b) zákona o sociálně právní ochraně dětí též účast na přestupkovém řízení. Při poskytování sociálně-právní ochrany v těchto případech je příslušný orgán sociálně-právní ochrany povinen plně respektovat vůli dítěte, které nabylo plné svéprávnosti.

²³ Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. července 2014, č. j. 4 As 77/2014 – 33.

PROCESNÍ ČÁST – ŘÍZENÍ O PŘESTUPKU

1. Uplatňování subsidiarity právních předpisů v řízení o přestupku

Procesní ustanovení v zákoně č. 250/2016 Sb. jsou koncipována s důrazem na **subsidiaritu správního řádu**. Platí tedy, že nestanoví-li zákon č. 250/2016 Sb. nebo zákon upravující skutkovou podstatu přestupku jinak, použijí se ustanovení správního řádu.

2. Příslušnost k projednávání přestupků (§ 60 až 64)

Věcná příslušnost (§ 60)

Pokud by zvláštní zákon upravující skutkové podstaty přestupku sám úpravu věcné příslušnosti k jejich projednávání neobsahoval, byl by **příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností podle zbytkové klauzule** v § 60 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.

V § 60 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb. je upravena příslušnost obecního úřadu k projednání vybraných přestupků podle zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Zákon o některých přestupcích sám věcnou příslušnost neupravuje, a proto k projednání přestupků podle tohoto zákona, které nejsou uvedeny v § 60 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., jsou věcně příslušné obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Projednávání přestupků orgány územních samosprávných celků spadá do výkonu přenesené působnosti (srov. § 103 zákona č. 250/2016 Sb.). Zákon stanoví, že obec základního typu může uzavřít **veřejnoprávní smlouvu** o přenosu působnosti **pouze k výkonu celého rozsahu přestupkové agendy a pouze s obcí s rozšířenou působností nebo s obcí s pověřeným obecním úřadem**. Platnost veřejnoprávních smluv uzavřených před nabytím zákona č. 250/2016 Sb. není dotčena (viz dále výklad k přechodným ustanovením).

V § 105 zákona o odpovědnosti za přestupky použité spojení „veškerou příslušnost k projednávání přestupků“ nezahrnuje příslušnost obecní policie, respektive strážníka obecní policie k vydání příkazu na místě, která je upravena samostatně v § 91 odst. 2 písm. e) zákona o odpovědnosti za přestupky. V této souvislosti je třeba rozlišovat veřejnoprávní smlouvy o přenosu příslušnosti k projednávání přestupků a veřejnoprávní smlouvy o obecní policii. Jinými slovy, i obec, která přenesla projednávání přestupků na jinou obec veřejnoprávní smlouvou, může mít zřízenou vlastní obecní policii, která bude moci na základě § 91 odst. 2 písm. e) zákona o odpovědnosti ukládat napomenutí nebo pokutu za přestupek příkazem na místě.

Komise pro projednávání přestupků (§ 61)

Právní úprava komise pro projednávání přestupků navazuje na stávající úpravu. Podle přechodného ustanovení v § 112 odst. 7 se na komise k projednávání přestupků zřízené podle dosavadní právní úpravy ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na komise zřízené podle zákona č. 250/2016 Sb., což znamená, že komise takto zřízené mohou pokračovat ve své činnosti i po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb.

Komisi pro projednávání přestupků zřizuje jako zvláštní orgán obce starosta, který zároveň určuje, které přestupky komise projednává namísto obecního úřadu. Za stejných podmínek může komisi zřídit starosta městského obvodu nebo městské části statutárního města nebo starosta městské části hlavního města Prahy²⁴. Komisi pro projednávání přestupků lze svěřit **projednávání pouze takových přestupků, u nichž to zákon výslovně umožňuje** (srov. § 61 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.)

Zákon č. 250/2016 Sb. neupravuje přesný počet členů (kromě podmínky, že **počet musí být lichý**), ani způsob rozhodování. **Pro hlasování se subsidiárně použije § 134 správního řádu** o kolegiálním orgánu, podle něhož je kolegiální orgán způsobilý se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina jeho členů, a usnesení je přijato nadpoloviční většinou přítomných členů.

²⁴ Avšak vždy pouze s přihlédnutím vymezení působnosti městské části ve statutu.

Předseda komise musí splňovat **kvalifikační požadavky** kladené na oprávněné úřední osoby v řízení o přestupku (viz § 111 a 112 odst. 9 zákona č. 250/2016 Sb.²⁵); na ostatní členy komise se kvalifikační požadavky nevztahují.

Na rozdíl od stávající právní úpravy **nelze projednáváním přestupků pověřit komisi rady obce**. Na tyto komise nelze vztáhnou ani přechodné ustanovení v § 112 odst. 7 zákona o odpovědnosti za přestupky, a proto je třeba, aby svou činnost ukončily nejpozději k 30. 6. 2017).

Místní příslušnost (§ 62 a 63)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje zvláštní kritéria pro určení místní příslušnosti, kterými jsou:

- a) **místo spáchání přestupku**,
- b) **trvalý pobyt** fyzické osoby a u právnické a podnikající fyzické osoby **sídlo**, **místo výkonu činnosti** nebo místo, kde má taková osoba **majetek**,
- c) **místo, kde vyšel přestupek najevo** – použije se v případě, kdy nelze určit místní příslušnost podle předchozích kritérií, a dále v případě, kdy je místně příslušných více správních orgánů.

Zákon č. 250/2016 Sb. rovněž nad rámec obecné úpravy ve správním řádu upravuje **obligatorní důvody pro změnu místní příslušnosti**, kterými jsou:

- a) **podezřelým z přestupku je územní samosprávný celek**, jehož orgán je příslušným správním orgánem k řízení o tomto přestupku nebo odvolacím správním orgánem vůči správnímu orgánu příslušnému k rozhodování o tomto přestupku,
- b) **podezřelým z přestupku je člen zastupitelstva územního samosprávného celku**, jehož orgán je příslušný k rozhodování o přestupku nebo jehož orgán je odvolacím správním orgánem vůči správnímu orgánu příslušnému k rozhodování o tomto přestupku.

Pokud je dán některý z popsaných důvodů, správní orgán věc předá nadřízenému správnímu orgánu, aby provedl delegaci, a přitom jej na existenci daného vztahu upozorní. Žádné rozhodnutí se v takovém případě nevydává (nadřízený správní orgán následně vydá usnesení o delegaci).

²⁵ Během přechodného období do r. 2022 bude muset mít předseda komise pro projednávání přestupků vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu v oblasti právo nebo zvláštní odbornou způsobilost (tj. zvláštní odbornou způsobilost ve smyslu zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, nikoliv odbornou způsobilost ve smyslu § 111 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.).

Podle § 131 odst. 5 správního řádu ve znění sněmovního tisku 929 může být věc usnesením **postoupena z důvodu vhodnosti i bez souhlasu pachatele**, pokud má v územním obvodu správního orgánu, jemuž má být věc postoupena, místo trvalého pobytu nebo sídlo, popřípadě se v tomto územním obvodu zdržuje.

Spory o místní příslušnost budou řešeny postupem podle § 11 odst. 2 správního řádu.

Předání věci (§ 64)

K předání věci dochází, jestliže **správní orgán není věcně nebo místně příslušný**. V takovém případě se věc předá

a) **orgánu činnému v trestním řízení**, nasvědčující-li zjištěné skutečnosti, že byl spáchán trestný čin,

b) **orgánu příslušnému k projednání skutku, který má znaky přestupku osoby uvedené v § 4 odst. 4 nebo 5** (tj. poslance, senátora, příslušníka bezpečnostního sboru, osoby podléhající vojenské kázeňské pravomoci nebo osoby během výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence),

c) **věcně a místně příslušnému správnímu orgánu**.

K předání věci může dojít **jak před zahájením řízení, tak v jeho průběhu**. V případě, že by bylo již vydáno rozhodnutí, muselo by být podle okolností konkrétního případu jako nezákonné zrušeno nebo by musela být prohlášena jeho nicotnost.

O předání věci se vydává **usnesení, které se pouze poznamená do spisu** (§ 76 odst. 3 správního řádu). Po vydání tohoto usnesení předávající správní orgán zašle spis včetně příloh příslušnému orgánu spolu s průvodním dopisem, ve kterém odůvodní předání věci. Předání věci samo o sobě nezakládá překážku věci rozhodnuté. Tuto překážku může založit pouze rozhodnutí vydané v řízení před orgánem, jemuž byla věc předána.

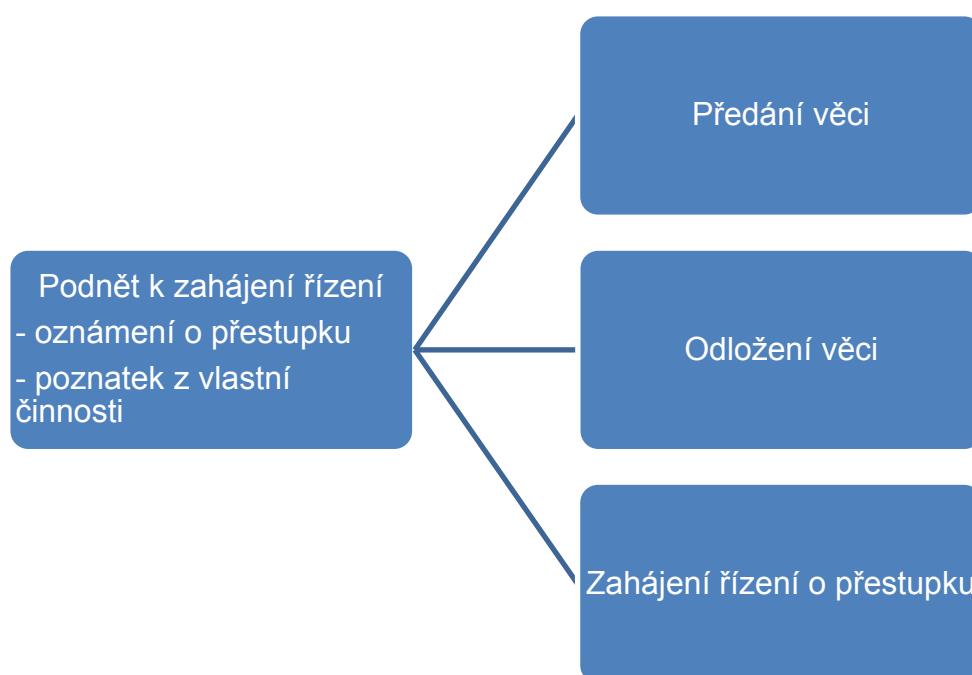
Správní orgán, jemuž byla věc předána, nejprve posoudí, zda zahájí řízení či nikoliv, a případně vede řízení o přestupku. Správní orgán, jemuž byla věc předána, **může využít podkladů** shromážděných při předchozím postupu správního orgánu, který mu věc předal, **ale pouze tehdy, nebude-li to na újmu práv účastníků**.

Pokud by v důsledku předání věci došlo ke sporu o příslušnost, řešil by se v případný spor o místní příslušnost postupem podle § 11 odst. 2 správního řádu a spor o věcnou příslušnost postupem podle § 133 správního řádu.

3. Postup před zahájením řízení (§ 73 až 76)

Fáze před zahájením řízení o přestupku slouží k **posouzení, zda existují skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku**. V této fázi lze z procesních institutů využít především podání vysvětlení (§ 137 správního řádu), zajištění důkazu (§ 138 správního řádu), případně záruku za splnění povinnosti (§ 83 zákona č. 250/2016 Sb.).

Podkladem pro zahájení řízení může být poznatek z vlastní činnosti správního orgánu nebo oznámení o přestupku od jiných orgánů nebo fyzických nebo právnických osob.

Oznámení o přestupku (§ 73) = podnět k zahájení řízení o přestupku

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje náležitosti oznámení o přestupku pro případy, kdy oznamuje přestupek orgán Policie ČR nebo Vojenské policie nebo jiný správní orgán.

Na oznámení o přestupku se subsidiárně aplikuje § 42 správního řádu. Oznamovatel přestupku se o tom, jak bylo s jeho podnětem naloženo, **vyrozumí, jen pokud o to požádal**.

Základním rozdílem oproti podnětu podle § 42 správního řádu je skutečnost, že v případě nezahájení řízení vydává správní orgán usnesení o odložení věci podle § 76 zákona č. 250/2016 Sb. Aby se jednalo o oznámení o přestupku, musí z něj být patrné, že oznamovatel se domáhá zahájení řízení o přestupku, nebo alespoň

poukazuje na určité jednání, aby správní orgán prověřil, zda se nejedná o přestupek. Pokud toto není splněno, může být podnět vyřízen v režimu § 42 správního řádu (tj. usnesení o odložení věci není třeba vydávat).

Předšetřování (§ 74)

U vybraných skupin přestupků má orgán Policie ČR nebo Vojenské policie povinnost učinit před oznámením přestupku **nezbytná šetření** ke zjištění osoby podezřelé a k zajištění důkazních prostředků. V závislosti na zjištěných skutečnostech **orgán Policie ČR nebo Vojenské policie může**

a) **učinit oznámení o přestupku** příslušnému správnímu orgánu – přílohou je úřední záznam o zjištěných skutečnostech,

b) **předat věc příslušnému orgánu** – v případě trestného činu nebo jednání, které má znaky přestupku, nebo

c) **věc sám odložit** z důvodů uvedených v § 76 zákona č. 250/2016 Sb.

Odložení věci (§ 76)

A. Důvody pro odložení věci

Správní orgán věc odloží, jestliže

1) není dán důvod pro zahájení řízení o přestupku – př. oznámení neodůvodňuje zahájení řízení nebo se nepodaří zjistit skutečnosti odůvodňující zahájení řízení proti určité osobě,

2) řízení o přestupku nelze zahájit – př. podezřelý požívá diplomatických výsad a imunit,

3) došlo k jednočinnému souběhu přestupků (jedním skutkem bylo spácháno více přestupků), které nebyly projednány ve společném řízení, avšak správní trest uložený za některý z těchto přestupků lze považovat za dostatečný i ve vztahu k ostatním dosud neprojednaným přestupkům,

Správní orgán může věc odložit též z důvodu, že osobě podezřelé ze spáchání přestupku byl uložen trest v trestním řízení za jiný skutek, přičemž potenciální správní trest je bezvýznamný vedle trestu uloženého v trestním řízení.

B. Forma odložení věci

Usnesení o odložení věci se oznamuje dotčeným osobám (§ 66 odst. 4 a 5²⁶), nestanoví-li zákon, že se pouze poznamená do spisu (§ 66 odst. 1 a 2). Osoba, které se usnesení o odložení věci oznamuje, proti němu může **podat odvolání**. Usnesení o odložení věci se však vydává pouze v případě, že věc byla oznámena nebo prošetřována v režimu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Usnesení o odložení věci **nevytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté**. Usnesení o odložení věci proto nebrání pozdějšímu zahájení řízení. I pokud by správní orgán nakonec přistoupil k zahájení řízení o přestupku, usnesení o odložení věci předtím vydané se neruší.

Při nečinnosti správního orgánu spočívající v nezahájení řízení o přestupku lze uplatnit opatření proti nečinnosti podle § 80 správního řádu.

Zákon č. 250/2016 Sb. stanoví **povinnost vyrozumět osobu přímo postiženou spácháním přestupku, je-li správnímu orgánu známa, o odložení věci**. Tato informace má této osobě umožnit případně řešit danou věc jiným způsobem, například soukromoprávní cestou. Adresné vyrozumění nebude přicházet v úvahu pouze ve specifických případech, kdy by nadměrně zatížilo příslušný správní orgán (např. velké množství osob přímo postižených spácháním přestupku). V těchto případech se vyrozumění doručí veřejnou vyhláškou, tedy vyvěsí se na úřední desce.

V případě odložení věci z důvodu nedostatku věku podezřelého se skutek oznamuje orgánu sociálně-právní ochrany dětí a zákonným zástupcům.

Oznamovatel přestupku bude o vyřízení svého oznámení informován podle § 42 správního řádu, v tomto režimu bude případně informován též o odložení věci.

4. Postup v řízení (§ 77 až 92)

Zahájení řízení (§ 77 a 78)

Řízení o všech přestupcích se zahajují **vždy z moci úřední**. Řízení o přestupku je zahájeno **doručením oznámení o zahájení řízení podezřelému z přestupku nebo ústním vyhlášením²⁷** takového oznámení. Společné řízení s více obviněnými je zahájeno doručení oznámení o zahájení řízení **všem podezřelým z přestupku**. Pokud by se nepodařilo některému z obviněných oznámení o přestupku doručit, postupoval by správní orgán v duchu závěru poradního sboru ministra vnitra

²⁶ Usnesení podle § 66 odst. 4 by mělo být oznamováno podezřelému z přestupku a osobě postižené spácháním přestupku obdobně jako usnesení podle § 66 odst. 5.

²⁷ O ústním vyhlášení vydá správní orgán účastníkům řízení na požádání písemné potvrzení. To může předat přímo přítomným účastníkům nebo jim jej dodatečně zašle. Písemné potvrzení má stejný obsah jako oznámení o zahájení řízení.

ke správnímu řádu č. 28 z roku 2006, tj. obviněnému by doručil oznámení o zahájení řízení veřejnou vyhláškou a současně by mu ustanovil opatrovníka podle § 32 odst. 2 správního řádu²⁸.

Oznámení o zahájení řízení o přestupku musí obsahovat popis skutku a jeho předběžnou právní kvalifikaci. Popis skutku obsahuje skutkový děj, místo a čas spáchání, aktéry apod. Vymezení skutku má význam především pro dodržení zásady *ne bis in idem* (ne dvakrát v téže věci, viz § 77 zákona č. 250/2016 Sb.). V případě, že by byl **zjištěn další skutek, je třeba o něm zahájit nové řízení** (to nevylučuje, aby bylo nakonec vedeno společné řízení). Naopak **při pouhé změně právní kvalifikace postačí obviněného o této změně vyrozumět**.

Formulace ustanovení § 77 vztahuje překážku zahájeného řízení a překážku věci pravomocně rozhodnuté na totožný přestupek, tedy nikoliv skutek. Pokud tedy pachatel spáchal několik přestupků v jednočinném souběhu, pak formulace v § 77 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb. brání tomu, aby byl obviněn z přestupku, o němž již bylo rozhodnuto²⁹ nebo o kterém se vede jiné řízení, avšak může být obviněn z jiného přestupku, byť jej spáchal tímž skutkem.

Zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku (§ 79)

Právní konstrukce zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku **nahrazuje tzv. návrhové přestupky** (§ 68 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích). Podstatou tohoto řešení je, že **v zákonem stanovených případech³⁰ je nutné získat k zahájení řízení nebo k pokračování řízení** (pokud by tuto podmínku zjistil správní orgán až v průběhu řízení) **souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku**. Řízení se však zahajuje z moci úřední. Pokud by osob přímo postižených spácháním vybraného přestupku bylo více, postačil by k zahájení řízení **souhlas pouze jedné z nich**.

O právu udělit souhlas se zahájením řízení musí správní orgán osobu přímo postiženou spácháním přestupku **poučit**. Správní orgán rovněž určí lhůtu k podání souhlasu (po jejím uplynutí nelze souhlas udělit, je však možné požádat o prominutí zmeškání úkonu za podmínek uvedených v § 41 správního řádu).

²⁸ Závěry poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu jsou dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

²⁹ Rozhodnutím, které brání zahájení řízení o přestupku, je rozhodnutí o tom, že se skutek nestal, nespáchal jej obviněný, spáchání skutku se nepodařilo obviněnému prokázat nebo že skutek je trestným činem nebo totožným přestupkem nebo není přestupkem, trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, trestní stíhání bylo zastaveno na základě schválení dohody o narovnání, bylo podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání nebo bylo odstoupeno od trestního stíhání mladistvého.

³⁰ Zákon o některých přestupcích takový postup stanoví v případě přestupku ublížení na zdraví, narušení občanského soužití, přestupku proti majetku spáchaného mezi osobami blízkými nebo přestupku ublížení na cti. Zákon o silničním provozu takový postup stanoví v případě přestupku podle § 125c odst. 1 písm. h).

Souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku se zahájením řízení se **nevyžaduje**, jestliže takovou osobou je osoba mladší 18 let nebo byl-li přestupek důvodem vykázaní ze společného obydlí.

Souhlas je **možné vzít zpět do vydání rozhodnutí o odvolání**. Po zpětvzetí souhlasu již není možné souhlas znovu udělit. Následkem zpětvzetí souhlasu je před zahájením řízení odložení věci, po zahájení řízení pak jeho zastavení.

Účastníci řízení, další osoby vystupující v řízení a orgán sociálně-právní ochrany dětí (§ 68 až 72)

Účastníkem řízení je

- a) **obviněný** (od okamžiku, kdy je vůči němu učiněn první úkon v řízení),
- b) **poškozený** v části řízení, která se týká jím uplatněného nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení³¹, a
- c) **vlastník věci**, která může být nebo byla zabrána, v části řízení, která se týká zabránění věci nebo náhradní hodnoty.

Osoba přímo postižená spácháním přestupku **není účastníkem** tohoto řízení, avšak **zákon jí přiznává vybraná procesní práva**³² tak, aby se mohla řízení o přestupku účastnit (§ 71 zákona č. 250/2016 Sb.). Mezi tato práva nepatří právo podat odvolání.

Účastníky řízení nejsou ani **zákonný zástupce nebo opatrovník mladistvého a orgán sociálně-právní ochrany dětí**, kterým zákon přiznává vybraná procesní práva³³, včetně uplatnění opravných prostředků ve prospěch mladistvého obviněného. Jestliže je dán důvod, pro který zákoný zástupce nebo opatrovník nemůže mladistvého obviněného zastupovat (zejména s ohledem na možný střet zájmů), rozhodne správní orgán **usnesením, že procesní práva bude vykonávat pouze orgán sociálně-právní ochrany dětí**. Usnesení se oznamuje mladistvému

³¹ Poškozeným není osoba, která uplatňuje nárok na náhradu jiné újmy způsobené spácháním přestupku než škody způsobené spácháním přestupku. Takovou osobu správní orgán usnesením odkáže s jejím nárokem na soud nebo jiný orgán veřejné moci, aniž by se nárokem zabýval.

³² Konkrétně bude mít taková osoba právo na vyznění o zahájení řízení, právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, právo na poskytnutí informací o řízení potřebných ke zpětvzetí souhlasu, právo vyjádřit v řízení své stanovisko, právo nahlížet do spisu, právo účastnit se ústního jednání a být přítomna při všech úkonech v řízení, právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům a právo na oznámení rozhodnutí.

³³ Konkrétně právo na vyznění o zahájení řízení, právo navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení, právo na poskytnutí informací o řízení potřebných k hájení práv a oprávněných zájmů mladistvého obviněného, právo vyjádřit v řízení své stanovisko, právo nahlížet do spisu, právo účastnit se ústního jednání a být přítomen při všech úkonech v řízení, právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k jeho podkladům, právo na oznámení rozhodnutí, právo podat odvolání ve prospěch mladistvého obviněného proti rozhodnutí o přestupku nebo proti rozhodnutí o schválení dohody o narovnání a právo podat žádost o obnovu řízení nebo o vydání nového rozhodnutí. Zákoný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného má právo zvolit mladistvému obviněnému zmocněnce.

obviněnému, jeho zákonnému zástupci, opatrovníkovi a orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Společné řízení (§ 88)

Při společném řízení se postupuje podle § 140 správního řádu. Na rozdíl od obecné úpravy, která vychází z fakultativního vedení společného řízení, zákon č. 250/2016 Sb. stanoví podmínky, při jejichž splnění je vedení společného řízení povinné. Důvodem pro vedení společného řízení je, že se **pachatel dopustil více přestupků**, nebo má být vedeno **řízení o přestupcích více podezřelých, které spolu souvisejí**. V obou případech musí být zároveň splněny dvě další podmínky:

1) skutkové podstaty přestupků se týkají **porušení povinností vyskytujících se ve stejné oblasti veřejné správy**³⁴,

2) k projednání přestupků je **příslušný týž správní orgán**.

Ve společném řízení však lze projednat **pouze přestupky spáchané před zahájením řízení o prvním z přestupků**.

V případě, že podezřelými jsou mladiství, jsou podmínky pro vedení společného řízení dále zúženy. Pokud se více mladistvých dopustilo více přestupků, projednají se přestupky ve společném řízení pouze tehdy, pokud je to vhodné z hlediska zjištění stavu věci, hospodárnosti a rychlosti řízení a s přihlédnutím k osobám mladistvých podezřelých. Přestupek mladistvého podezřelého a jiného podezřelého lze pak ve společném řízení projednat pouze tehdy, je-li to nezbytné ke zjištění stavu věci a není-li to na újmu mladistvého podezřelého.

Správní orgán může ze společného řízení **jednotlivý skutek usnesením vyloučit a vést o něm samostatné řízení**, a to k urychlení řízení nebo z jiného důležitého důvodu.

Doručování (§ 66 a 67)

³⁴ „Oblast veřejné správy“ vyplývá z úpravy v jednotlivých zákonech. Přestupky týkající se porušení právních povinností vyskytujících se ve stejné oblasti veřejné správy jsou takové přestupky, které mají negativní dopad na shodný veřejný zájem, tedy spolu věcně souvisejí a je na místě, aby byly sankcionovány společně. Jejich společným jmenovatelem je zpravidla druhový (skupinový) objekt přestupků. Objektem přestupku jsou zájmy společnosti chráněné zákonem, proti kterým je protiprávní jednání namířeno. Druhovým objekt je pak objekt společný skupině přestupků, jejichž individuální objekty (konkrétní jednotlivé zájmy, k jehož ochraně je jednotlivé ustanovení určeno) vykazují společné druhové znaky. Podle druhového objektu je zpravidla členěna zvláštní část přestupkového práva. Z hlediska působnosti Ministerstva vnitra by měly být ve společném řízení projednávány přestupky podle § 4, 5, 7 a 8 zákona o některých přestupcích, tj. přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku.

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje oproti obecné úpravě ve správním řádu dvě speciální ustanovení:

a) doručování veřejnou vyhláškou³⁵ – vyvěšuje se vždy pouze oznámení o možnosti převzít doručovanou písemnost (nelze tedy vyvěsit samotnou písemnost, s výjimkou vyznění o odložení věci a vyznění osoby, které byla způsobena škoda nebo na jejíž úkor se pachatel přestupku bezdůvodně obohatil, o možnosti uplatnit tento nárok v řízení o přestupku – viz § 76 odst. 3 větu poslední a § 70 odst. 1 větu poslední – tyto písemnosti tedy lze na základě výjimky z aplikace § 66 na úřední desce vyvěsit),

b) doručování zmocněnci – nedaří-li se doručovat zmocněnci, správní orgán doručuje pouze účastníkovi řízení (zmocnění nicméně i nadále zůstává účinné).

Ústní jednání (§ 80)

Ústní jednání není podle nové právní úpravy třeba nařizovat v každém řízení o přestupku. Zákon vymezuje 4 procesní situace, kdy ústní jednání musí být nařízeno:

A. z moci úřední

a) je-li to to nezbytné pro zjištění stavu věci

b) je-li obviněným mladistvým (v řízení o přestupku mladistvého se ústní jednání nařídí v prvním stupni vždy)

B. na požádání

a) **obviněného** – obviněnému je třeba vyhovět, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv³⁶ (př. obviněný navrhuje výslech svědků); jinak správní orgán vydá **usnesení o zamítnutí** návrhu na nařízení ústního jednání, které se **oznamuje pouze obviněnému**,

b) **poškozeného** – je třeba vyhovět, je-li to třeba k rozhodnutí o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení (př. poškozený

³⁵ Veřejnou vyhláškou se doručuje osobám neznámého pobytu nebo sídla, osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat, jakož i osobám, které nejsou známy (srov. § 25 odst. 1 správního řádu). Pokud však takovým osobám může být v řízení uložena povinnost nebo odňato právo, musí jim být podle § 32 odst. 3 správního řádu ustanoven opatrovník. Z toho vyplývá, že obviněnému z přestupku nebo vlastníku věci, která má být nebo byla zabrána, které jsou osobami, jimž může být v řízení o přestupku uložena povinnost (obviněnému povinnost strpět sankci) nebo odňato právo (vlastníku věci zabrána věc), bude muset být vždy ustanoven opatrovník. V takovém případě se tedy budou všechny písemnosti v řízení o přestupku v souladu s § 34 odst. 2 správního řádu doručovat opatrovníkovi. Avšak s ohledem na závěr č. 28 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 6. března 2006 bude správní orgán vedle doručování opatrovníkovi i nadále doručovat veřejnou vyhláškou podle § 25 odst. 1 správního řádu.

³⁶ Obviněnému mu mělo být vyhověno ve většině případů; vydání usnesení o zamítnutí návrhu na nařízení ústního jednání by mělo být omezeno na případy zjevného zneužití práva.

navrhuje výslech svědků); jinak správní orgán vydá **usnesení o zamítnutí návrhu**, které se **oznamuje pouze poškozenému**.

O právu žádat nařízení ústního jednání je třeba obviněného a poškozeného **poučit**.

Ústní jednání lze konat **bez přítomnosti obviněného**, pokud byl obviněný řádně předvolán a je splněna jedna z následujících podmínek:

1) obviněný souhlasí s konáním ústního jednání bez vlastní přítomnosti, nebo

2) obviněný se na předvolání nedostaví bez náležité omluvy nebo bez dostatečného důvodu.

Pravidla pro nařizování ústního jednání platí pro celé správní řízení, byť z povahy věci lze očekávat, že ústní jednání bude nezbytné nařizovat především v řízení v prvním stupni, kde se odehrává převážná část dokazování.

Dokazování (§ 82)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje **zvláštní pravidla pro výslech obviněného**. Výslech obviněného správní orgán provede **vždy, je-li to nezbytné k uplatnění práv obviněného** (tj. zejména, pokud to sám navrhne).

Obviněný má **právo nevypovídat** (i bez uvedení důvodu), nelze ho nutit k výpovědi nebo doznání. Obviněného **nelze vyslýchat** (ani kdyby s výslechem souhlasil):

a) **o utajovaných informacích** chráněných zvláštním zákonem, které je povinen zachovat v tajnosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn,

b) jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou **povinnost mlčenlivosti**, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn.

Zákon č. 250/2016 Sb. dále upravuje **právo klást otázky**, které mají:

a) účastníci řízení,

b) osoba přímo postižená spácháním přestupku, která dala souhlas se zahájením nebo pokračováním řízení,

c) zákonný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného, a

d) orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Otázky lze klást ostatním účastníkům, svědkům a znalcům. **Dotazovaná osoba má právo odmítnout odpovědět a nesmí být tázána za stejných podmínek jako**

svědek (§ 55 odst. 2 až 4 správního řádu). Správní orgán tuto osobu poučí o právu nevypovídat a o zákazu provádět výslech.

Při dokazování v řízení o přestupku nelze využít § 13 správního řádu upravující dožádání k provádění výslechu svědků mimo ústní jednání bez účasti obviněného a ostatních účastníků řízení, ledaže by se tohoto práva výslovně zřekli.

S úpravou dokazování souvisí rovněž **zvláštní úprava v řízení navazujícím na výkon kontroly** (§ 81). Pokud správní orgán **využije protokol o kontrole** podle jiného zákona, se kterým se obviněný již seznámil při jeho vyhotovování, a v něm uvedené skutečnosti použije jako jediný podklad pro rozhodnutí o přestupku, **není nutné, aby obviněného vyzýval k vyjádření se k takovému podkladu** podle § 36 odst. 3 správního řádu.

Zajišťovací prostředky (§ 83 a 84)

A. Záruka za splnění povinnosti (§ 83)

Právní úprava navazuje na § 147 správního řádu, který se podpůrně použije v otázkách zákonem č. 250/2016 Sb. výslovně neupravených. Záruku za splnění povinnosti lze uložit **k zajištění účelu řízení**, jestliže správní orgán má **důvodné podezření, že**

- a) obviněný se bude vyhýbat potrestání za přestupek,
- b) obviněný se bude vyhýbat výkonu správního trestu,
- c) obviněný bude mařit nebo ztěžovat řízení o přestupku, výkon správního trestu nebo náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení.

Zárukou lze zajistit **pouze splnění takové povinnosti, kterou lze uložit v řízení o přestupku** (např. povinnost zaplatit pokutu nebo nahradit škodu). Záruka za splnění povinnosti **by neměla být ukládána v případě, kdy lze účel řízení zajistit předběžným opatřením** (§ 61 správního řádu).

Záruka za splnění povinnosti se ukládá **obviněnému**, tedy v průběhu řízení. Záruku za splnění povinnosti však **lze uložit i před zahájením řízení** o přestupku (podezřelému z přestupku).

Záruku za splnění povinnosti lze uložit samostatným **rozhodnutím nebo příkazem na místě formou příkazového bloku**. To je praktické zejména při ukládání záruky za splnění povinnosti v přítomnosti obviněného.

Zpravidla je ukládána **peněžitá záruka** za splnění povinnosti, možná je však také **nepeněžitá záruka** (například zajištění věcí, nemá-li osoba dostatek peněžních prostředků apod.). Vypořádání uložené záruky za splnění povinnosti upravuje § 147 odst. 5 a 6 správního řádu.

B. Zákaz zrušení, zániku a přeměny právnické osoby (§ 84)

Podmínkou pro vydání rozhodnutí správního orgánu o zákazu zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby je **důvodné podezření**, že by se právnická osoba mohla svým zánikem vyhnout potrestání za přestupek nebo výkonu správního trestu nebo že by mohla zmařit uspokojení nároku na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení. Takovému postupu nebrání ani skutečnost, že byla právnická osoba založena pouze na dobu určitou nebo k dosažení účelu a po zahájení řízení tato doba uplyne nebo účel bude naplněn; v takovém případě se do pravomocného ukončení řízení o přestupku na právnickou osobu hledí, jako by byla založena na dobu neurčitou.

Správní orgán zákaz nevydává, pokud by takový postup byl **zjevně nepřiměřený** vzhledem k povaze a závažnosti přestupku (*např. právnická osoba byla obviněna pouze z bagatelního přestupku*). Rovněž **nelze zákaz vydat, pokud lze účelu dosáhnout mírnějšími prostředky** (*např. pokud by řízení bylo možné vést s právním nástupcem, aniž by tím byl ohrožen účel řízení*). Pokud tyto důvody nevydání rozhodnutí o zákazu nastanou až po jeho vydání, správní orgán vydaný zákaz zruší.

Správní orgán o zákazu zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby vydá **rozhodnutí, které oznámí, a proti němuž se může odvolat pouze obviněná právnická osoba**. Toto rozhodnutí je **předběžně vykonatelné** (odvolání proti němu nemá odkladný účinek). Správní orgán je povinen o zákazu zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby **informovat orgán veřejné moci příslušný k vedení evidence právnických osob**. Zákaz výmazu je účinný od oznámení tomuto orgánu veřejné moci do doby ukončení řízení o přestupku (včetně zastavení řízení) a splnění všech povinností, které byly právnické osobě rozhodnutím o přestupku uloženy. V takovém případě příslušný správní orgán **rozhodnutí o zákazu zrušení, zániku nebo přeměny právnické osoby zruší rozhodnutím, které může být prvním úkonem v řízení**. I o zrušení zákazu správní orgán informuje orgán veřejné moci příslušný k vedení evidence právnických osob.

Přerušení řízení (§ 85)

Nad rámec správního řádu jsou upraveny další důvody pro přerušení řízení:

1) obligatorní – **podání kasační stížnosti** podle soudního řádu správního v téže věci.

2) fakultativní – a) **přechodná duševní porucha obviněného**, která nastala po spáchání skutku, jenž je předmětem řízení, a pro kterou obviněný není schopen chápat smysl řízení [jinak by musel být ustanoven opatrovník podle § 32 odst. 2 písm. g) správního řádu].

– b) lze očekávat, že obviněnému bude v trestním řízení uložen trest za jiný skutek, přičemž správní trest, který lze uložit v řízení o přestupku, je bezvýznamný vedle trestu, jehož uložení lze očekávat v trestním řízení [souvisí s důvodem pro zastavení řízení podle § 86 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb.; po tuto dobu se rovněž staví běh promlčecí doby, viz § 32 odst. 1 písm. b) zákona č. 250/2016 Sb.].

Zastavení řízení (§ 86)

Rozlišují se případy, kdy se výsledné **usnesení** pouze **poznamená do spisu**, a případy, kdy se **oznamuje účastníkům řízení**, kteří se proti němu mohou odvolat.

Některé důvody zastavení řízení zakládají **překážku věci pravomocně rozhodnuté**, neboť dochází k zastavení řízení z věcných důvodů, kdy se meritorně a s účinky věci pravomocně rozhodnuté rozhoduje o předmětu řízení.³⁷

5. Rozhodnutí o přestupku (§ 93 a 94)

Do nabytí právní moci rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinným, platí zásada **presumpce nevin**y. Ani doznání obviněného nezbavuje správní orgány povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. Jedním z projevů presumpce neviny je rovněž princip *in dubio pro reo*, tedy v případě pochybností musí správní orgán rozhodnout ve prospěch obviněného.

Rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinným, je meritorním rozhodnutím ve smyslu § 67 odst. 1 správního řádu, jehož **náležitosti** jsou nad rámec správního řádu upraveny v § 93 zákona č. 250/2016 Sb. Vzor rozhodnutí je uveden v příloze tohoto průvodce.

V řízení o přestupku platí zvláštní **lhůta pro vydání rozhodnutí 60 dnů** ode dne zahájení řízení. K této lhůtě se připočítávají doby podle § 71 odst. 3 písm. a) a b) správního řádu. Lhůta pro vydání rozhodnutí má pouze pořádkový charakter; důsledkem jejího uplynutí může být uplatnění některého z opatření proti nečinnosti (§ 80 správního řádu).

6. Náklady řízení (§ 95)

Správní orgán uloží obviněnému, který byl uznán vinným, povinnost nahradit náklady řízení **paušální částkou**. Po zrušení vyhlášky č. 231/1996 Sb. se bude

³⁷ K tomu srov. § 77 zákona č. 250/2016 Sb. a závěr č. 47 ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 6. listopadu 2006 [dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>].

vyhláška č. 520/2005 Sb. vztahovat na řízení o všech přestupcích. **Paušální částku nákladů řízení nelze uložit v příkazním řízení³⁸, pokud je příkaz vydáván jako první úkon v řízení.** Uloženou paušální částku lze na požádání podle § 79 odst. 5 správního řádu **snížit**.

Upravuje se rovněž vrácení zaplacených nákladů řízení v případě, že rozhodnutí bude zrušeno v soudním řízení a zanikne tak důvod pro uložení těchto nákladů. **K vrácení nákladů však dojde teprve v případě, že bude rozhodnuto ve věci,** (např. správní orgán rozhodne ve věci poté, co správní soud rozhodnutí zrušil a věc vrátil správnímu orgánu k dalšímu řízení).

Nově se zavádí **právo poškozeného na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s úspěšným uplatněním nároku na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení od obviněného.** Pokud správní orgán přizná poškozenému náhradu škody nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení v rozsahu uplatněného nároku, bude obviněný povinen uhradit poškozenému všechny účelně vynaložené náklady spojené s tímto nárokem, v případě částečného úspěchu poškozeného pouze jejich poměrnou část. Nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů **musí uplatnit poškozený včetně vyčíslení těchto nákladů.** Správní orgán o tomto nároku může rozhodnout v rámci rozhodnutí o přestupku nebo samostatným rozhodnutím (vizte § 79 odst. 2 správního řádu). Při posuzování účelnosti vynaložených nákladů lze posuzovat, zda poškozený volil účelné a hospodárné procesní prostředky, například zda zbytečně nepožadoval opakovaně kopie celého spisu, opakovaně nedocházel ke správnímu orgánu, neopatřoval nadbytečné podklady. Dále lze zohlednit, zda výše vynaložených nákladů není zjevně nepřiměřená povaze a výši uplatněného nároku (například v případě nesporné škody malé výše nelze jako účelné akceptovat například vysoké náklady na právní zastoupení). Pokud náhradu účelně vynaložených nákladů správní orgán poškozenému nepřizná, neodkazuje ho s jeho nárokem na občanskoprávní soud, neboť jde o nárok spojený s řízením o přestupku, o kterém může rozhodnout pouze správní orgán (na rozdíl od náhrady škody nebo vydání bezdůvodného obohacení).

7. Odvolací řízení (§ 96 až 98)

Odvolání má v řízení o přestupku **vždy odkladný účinek, který nelze vyloučit.** V řízení o přestupku **odvolací správní orgán přezkoumá napadené rozhodnutí v plném rozsahu,** tedy přezkoumá nejen zákonnost rozhodnutí, ale též jeho správnost, a to bez ohledu na rozsah námitek uvedených v odvolání. Podle zákona č. 250/2016 Sb. mohou podat odvolání proti výslednému rozhodnutí:

³⁸ Toto pravidlo by mělo být výslovně zakotveno ve správním řádu; s touto úpravou počítá sněmovní tisk 929 – návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích, který je v době přípravy tohoto materiálu projednáván ve 2. čtení Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky.

a) **obviněný v plném rozsahu**; v případě mladistvého obviněného může podat odvolání **zákonný zástupce a opatrovník mladistvého obviněného a orgán sociálně-právní ochrany dětí**, avšak pouze ve prospěch mladistvého obviněného a pouze proti výroku o vině, o správním trestu, o ochranném opatření a o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení,

b) **poškozený** proti výroku o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení a výroku o nákladech spojených s uplatněním nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení,

c) **vlastník věci** proti výroku o zabránění věci nebo náhradní hodnoty.

V zákoně č. 250/2016 Sb. je dále upravena **výjimka z koncentrační zásady** (§ 82 odst. 4 správního řádu) **ve vztahu k obviněnému**. Obviněný může v odvolání nebo v průběhu odvolacího řízení uvádět nové skutečnosti a důkazy; ostatním účastníkům tato výjimka nesvědčí, mohou se však vyjádřit k novým skutečnostem a důkazům, které uvede obviněný.

Rovněž je zvlášť upraven **zákaz reformace in peius**. Odvolací správní orgán nemůže změnit výrok napadeného rozhodnutí o správním trestu nebo výrok o náhradě škody anebo výrok o vydání bezdůvodného obohacení v neprospěch obviněného. Právní kvalifikace skutku se však může změnit.³⁹ Zákaz *reformace in peius* bude podle nové úpravy prospívat též právnickým a podnikajícím fyzickým osobám.

Rovněž je upraveno tzv. **beneficium cohaesionis** (dobrodiní záležející v souvislosti). Pokud tedy důvod, pro který odvolací správní orgán rozhodl ve prospěch některého z účastníků řízení, prospívá též jinému účastníkovi řízení, rozhodne odvolací správní orgán též v jeho prospěch. Předpokladem pro aplikaci této zásady je, že o všech obviněných bylo rozhodnuto v témže řízení a týmž rozhodnutím. Důvod musí být pro všechny osoby společný a nesmí jít o důvod, který je třeba u každé z těchto osob zkoumat individuálně. Důvod, o nějž jde, musí v zákoně uvedeným osobám prospívat již v době, kdy bylo o skutku rozhodováno správním orgánem prvního stupně a tento svým chybným postupem k tomuto důvodu v rozhodnutí nepřihlédl, případně tento důvod musí nastat alespoň během doby, než rozhodnutí správního orgánu prvního stupně nabude ohledně osoby, která odvolání nepodala, právní moci.⁴⁰ Pokud však již výroky ve vztahu k ostatním obviněným nabyly právní moci, rozhodne správní orgán ve prospěch ostatních obviněných v přezkumném řízení.

S ohledem na speciální úpravu zastavení řízení o přestupku **zákon stanoví, ve kterých případech může řízení zastavit již správní orgán prvního stupně před předáním spisu odvolacímu správnímu orgánu** (jedná se o jednoznačné důvody - věk pachatele, zánik odpovědnosti za přestupek, překážky řízení a absence

³⁹ K tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2009, čj. 8 As 5/2009 – 80.

⁴⁰ K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2002., č. j. 4 Tz 65/2002.

souhlasu osoby přímo postižené spácháním přestupku se zahájením řízení nebo s pokračováním v řízení, při jejichž posuzování není třeba zabývat se podstatou věci). V případě, že správní orgán zastaví řízení z výše popsanych důvodů, musí současně zrušit již vydané rozhodnutí o přestupku. Tento postup se nepoužije, pokud by rozhodnutí o odvolání mohlo mít význam pro náhradu škody (vizte například podmínky zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem).

8. Zvláštní ustanovení o přezkumném řízení (§ 100)

Zákon č. 250/2016 Sb. upravuje zvláštní ustanovení o přezkumném řízení. Především je upraven **zvláštní důvod pro zrušení rozhodnutí, které představuje překážku věci pravomocně rozhodnuté pro vedení trestního řízení**⁴¹ v téže věci s tím, že jsou stanoveny **delší lhůty** pro zahájení a provedení přezkumného řízení. Zákon upravuje v souvislosti s přezkumným řízením 3 lhůty, po jejichž uplynutí nelze přezkumné řízení zahájit:

a) **3 měsíce** ode dne, kdy se **správní orgán dozvěděl o důvodu** pro zahájení přezkumného řízení,

b) **3 roky** od zahájení trestního stíhání nebo ode dne nabytí **právní moci rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení** o tom, že se skutek nestal, skutek nespáchal obviněný, že spáchání skutku se nepodařilo obviněnému prokázat nebo že skutek je trestným činem, trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, trestní stíhání bylo zastaveno na základě schválení narovnání, bylo podmíněně odloženo podání návrhu na potrestání nebo bylo odstoupeno od trestního stíhání mladistvého,

c) **3 roky od právní moci rozhodnutí o přestupku.**

Lhůty pro zahájení přezkumného řízení a pro vydání rozhodnutí v přezkumném řízení upravené v § 96 a 97 správního řádu se nepoužijí.

9. Příkazní řízení (§ 90 až 92)

Právní úprava příkazního řízení **navazuje na § 150 správního řádu** a rozlišuje příkaz, proti němuž lze podat odpor, a příkaz na místě, který nabývá právní moci podpisem obviněného.

⁴¹ Takovým rozhodnutím je bezesporu rozhodnutí, kterým je pachatel uznán vinným za spáchání přestupku a rozhodnutí o schválení dohody o narovnání. Rozhodnutím o přestupku v tomto smyslu budou i usnesení o zastavení řízení, při nichž bude správní orgán posuzovat meritum věci a odložení věci z obdobných důvodů.

A. Příkaz (§ 90)

Příkazem lze uložit **správní trest napomenutí, pokuty, zákazu činnosti, nebo propadnutí věci nebo náhradní hodnoty**. Proti příkazu je možné podat odpor ve lhůtě 8 dnů ode dne oznámení příkazu. Po podání odporu platí **zákaz reformace in peius** (zákaz změny k horšímu), s výjimkou pozdější změny právní kvalifikace.

Příkazem nelze rozhodnout

- a) v řízení zahájeném se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku,
- b) o nároku na náhradu škody nebo nároku na vydání bezdůvodného obohacení, nebo
- c) má-li být uložen správní trest mladistvému, vyjma správního trestu pokuty ukládaného příkazem na místě, nebo osobě s omezenou svéprávností.

B. Příkaz na místě (§ 91 a 92)

Příkaz na místě **nahrazuje dosavadní blokové řízení** (viz přechodné ustanovení v § 112 odst. 6 zákona č. 250/2016 Sb.). Příkazem na místě lze uložit **pouze napomenutí nebo pokutu** nejvýše 10 000 Kč (nestanoví-li zvláštní zákon jinou hranici); mladistvému obviněnému nejvýše 2 500 Kč, není-li mladistvý podnikající fyzickou osobou.

Příkazem na místě **lze rozhodnout, jestliže obviněný** nebo osoba jednající za obviněného, který je právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, **souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku**. Příkazový blok se však vydává pouze v případě, že je příkazem na místě ukládána pokuta nebo peněžitá záruka (tj. nikoliv napomenutí).

Příkazové bloky nahradí stávající pokutové bloky, vydávat je bude nadále Ministerstvo financí. Příkazem na místě může o přestupku rozhodnout vždy správní orgán příslušný k rozhodování o přestupku (nestanoví-li zvláštní zákon, že o přestupku nelze rozhodnout příkazem na místě). V případech stanovených zákonem mohou příkazem na místě rozhodnout i jiné orgány (zejména orgán Policie České republiky nebo strážník obecní policie, viz § 91 odst. 2).

Přezkumné řízení lze zahájit do 6 měsíců od právní moci příkazu na místě. Po uplynutí této lhůty vyřizuje podnět k přezkumnému řízení správní orgán, který vydal příkaz na místě, sdělením, že přezkumné řízení nelze zahájit, pokud podatel podnětu o vyrozměnění požádal.

10. Adhezní řízení (§ 89)

V rámci řízení o přestupku lze rozhodovat též o náhradě škody a nově též o vydání bezdůvodného obohacení.

- **škoda** = újma na jmění (majetková újma)
- **bezdůvodné obohacení** = obohacení na úkor jiného bez spravedlivého důvodu (blíže viz § 2991 a násl. občanského zákoníku)

Poškozeným se pro účely zákona č. 250/2016 Sb. rozumí osoba, které byla způsobena škoda nebo na jejíž úkor se obviněný spácháním přestupku obohatil a která svůj nárok v řízení o přestupku uplatnila. Poškozeným (a tedy účastníkem řízení) se osoba stává **uplatněním svého nároku**, a to nejpozději při prvním ústním jednání nebo v jiné lhůtě, kterou jí správní orgán určí (nekoná-li se ústní jednání). Poškozeným se stává osoba **zahájením řízení, pokud již svůj nárok uplatnila** v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku.

Správní orgán má **povinnost vyrozumívat o zahájení řízení o přestupku a o nařízeném ústním jednání** jemu známé osoby, kterým byla spácháním projednávaného přestupku způsobena škoda nebo na jejíž úkor se obviněný spácháním přestupku obohatil (v případě, že by vyrozumění bylo spojeno s neúměrnými obtížemi nebo náklady, doručí jej správní orgán veřejnou vyhláškou).

Pokud již o náhradě škody nebo vydání bezdůvodného obohacení bylo rozhodnuto v jiném řízení, nebo takové řízení probíhá, správní orgán osobu **vyrozumí o nemožnosti rozhodovat o této otázce**. O výsledku řízení o přestupku takovou osobu informuje, pokud řízení, v němž se rozhoduje o náhradě škody nebo vydání bezdůvodného obohacení, stále probíhá.

Správní orgán působí na obviněného, aby dobrovolně nahradil škodu nebo vydal bezdůvodné obohacení poškozenému. Obviněný může s poškozeným uzavřít rovněž dohodu o narovnání – řízení v takovém případě končí právní mocí rozhodnutí správního orgánu o schválení dohody o narovnání.

Způsoby rozhodování v adhezním řízení

a) správní orgán **uloží obviněnému povinnost** nahradit poškozenému škodu nebo vydat bezdůvodné obohacení **v rozhodnutí o přestupku**; nárok lze přiznat též v části (v takovém případě správní orgán poškozeného ve zbytku odkáže na soud nebo jiný orgán veřejné moci)

b) správní orgán **odkáže poškozeného** s jeho nárokem na soud nebo jiný orgán veřejné moci **v rozhodnutí o přestupku** – pokud výše škody nebo bezdůvodného obohacení nebyla v řízení o přestupku spolehlivě zjištěna nebo by její zjišťování vedlo ke značným průtahům

c) správní orgán **odkáže poškozeného usnesením** na soud nebo jiný orgán veřejné moci – pokud poškozený nárok na náhradu škody nebo bezdůvodného obohacení uplatní opožděně.

Dohoda o narovnání (§ 87)

Narovnání **spočívá v dohodě uzavřené mezi obviněným a poškozeným**. Správní orgán rozhodnutím schválí dohodu o narovnání, jestliže

a) takový **způsob vyřízení věci není v rozporu s veřejným zájmem a je dostačující** vzhledem k povaze a závažnosti přestupku, k míře, jakou byl přestupkem dotčen veřejný zájem a osobě obviněného a jeho osobním poměrům,

b) **obviněný prohlásí, že spáchal skutek**, pro který je stíhán, nejsou-li důvodné pochybnosti o tom, že jeho prohlášení bylo učiněno svobodně, vážně a určitě,

c) **obviněný uhradil poškozenému škodu nebo mu vydal bezdůvodné obohacení a**

d) **obviněný složil na účet správního orgánu peněžní částku určenou k veřejně prospěšným účelům⁴²**.

Nejprve **obviněný požádá správní orgán o určení příjemce a výše částky určené k obecně prospěšným účelům**. Správní orgán obviněnému sdělí určeného příjemce a výši částky, pokud lze předpokládat, že budou splněny podmínky pro narovnání. **Mezitím může obviněný uzavřít dohodu o narovnání s poškozeným**. Ta obsahuje především určení výše škody způsobené spácháním přestupku a způsob jejího nahrazení nebo určení výše bezdůvodného obohacení získaného spácháním přestupku a způsob jeho vydání, případně další vzájemná práva a závazky mezi jejími stranami.

Správní orgán v návaznosti na uzavření dohody vyslechne obviněného a poškozeného o způsobu a okolnostech uzavření dohody o narovnání, zda dohoda o narovnání mezi nimi byla uzavřena dobrovolně a zda souhlasí s jejím schválením. Obviněného současně poučí o právních důsledcích schválení dohody o narovnání. Následně správní orgán dohodu rozhodnutím schválí, pokud byly splněny všechny podmínky pro její uzavření.

Narovnání představuje způsob **vyřešení projednávaného přestupku (tzv. odklon) bez vyslovení viny a s tím spojených negativních následků** (např. zápisu do evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů). Prohlášení obviněného o tom, že projednávaný přestupek spáchal, je nezbytné, aby mohlo být

⁴² Příjemcem této částky může být stát, kraj, obec, státní fond, státní příspěvková organizace, příspěvková organizace územního samosprávného celku, registrovaná církev nebo náboženská společnost nebo jimi zřízená právnická osoba, spolek, veřejně prospěšná právnická osoba, fundace, veřejná vysoká škola nebo dobrovolný svazek obcí.

narovnání považováno za projednání přestupku konkrétní osoby. **Ačkoliv tedy není vyslovena vina obviněného, narovnání zakládá překážku věci rozhodnuté.** Právní mocí rozhodnutí o narovnání se řízení končí.

Evidence přestupků (§ 106 až 108)

Právní úprava evidence přestupků v zákoně č. 250/2016 Sb. odpovídá dosavadní právní úpravě v zákoně č. 200/1990 Sb. ve znění zákona č. 204/2015 Sb.⁴³ Správní orgán příslušný k projednání přestupku zapisovaného do evidence přestupků si po zahájení řízení o takovém přestupku nebo před vydáním příkazu, je-li prvním úkonem v řízení, opatří opis z evidence přestupků týkající se obviněného nebo podezřelého z přestupku. **Povinnost vyžádat si opis z evidence přestupků se nově bude vztahovat na projednávání všech přestupků zapisovaných do evidence přestupků, tj. nikoliv pouze těch, u nichž je stanoven zprísňený postih recidivy.**

Další změnou oproti dosavadní právní úpravě bude, že opakované spáchání přestupku, u kterého je stanoven zprísňený postih recidivy, nebude překážkou projednání přestupku příkazem na místě (nebude tedy nadále platit omezení upravené dnes v § 84 odst. 4 větě druhé zákona č. 200/1990 Sb., ve znění zákona č. 204/2015 Sb.).

ÚČINNOST A PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

Zákon č. 250/2016 Sb. nabývá účinnosti **1. července 2017**. Ve stejný den nabude účinnosti rovněž zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, a tzv. doprovodný zákon provádějící nezbytné změny v souvisejících právních předpisech (sněmovní tisk 929).

1) Přejídné ustanovení ve vztahu k odpovědnosti za přestupek

Na přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na přestupky podle tohoto zákona (tzn. i pokud by zvláštní zákon neobsahoval formální označení „přestupek“, postupovalo by se podle zákona č. 250/2016 Sb.).

Přejídné ustanovení se týká **hmotného práva** („odpovědnost za přestupek“) – pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti

⁴³ Blíže vizte materiál „Metodická pomůcka k zákonu č. 204/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 269/1994 Sb., o rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony“, dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/stavajici-zakon-o-prestupcich.aspx>.

tohoto zákona, posoudí se odpovědnost podle dosavadních předpisů (v případě přestupků fyzických osob podle zákona č. 200/1990 Sb., v případě právních a podnikajících fyzických osob podle právních předpisů upravujících příslušnou skutkovou podstatu); **podle zákona č. 250/2016 Sb. se posoudí jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.**

2) Přejícné ustanovení ve vztahu k promlčecí době

Dosavadní ustanovení o lhůtách pro projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, lhůtách pro uložení pokuty za přestupek nebo jiný správní delikt a lhůtách pro zánik odpovědnosti za přestupek nebo jiný správní delikt **se ode dne nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb. nepoužijí.**

Použije se tedy úprava promlčecí doby v obecné úpravě (případně odchýlná promlčecí doba ve zvláštním právním předpise zakotvená sněmovním tiskem 929) s tím, že **odpovědnost nezanikne dříve, než by uplynula některá z lhůt podle dosavadní úpravy**⁴⁴.

př. Podle § 125l odst. 4 zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon, odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezahájil řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy byl spáchán.

Předpokládejme, že přestupek, za který hrozí pokuta v sazbě do 100 000 Kč, bude spáchán 1. 5. 2017 a správní orgán se o něm dozví 1. 3. 2018. Podle dosavadní úpravy by bylo možné řízení zahájit do 1. 3. 2019 a pokutu uložit do 1. 5. 2020. Podle nové právní úpravy činí promlčecí doba za tento přestupek 1 rok a v případě jejího přerušení odpovědnost zanikne nejpozději za 3 roky, tedy řízení musí být zahájeno do 1. 5. 2018 a pokutu uložit do 1. 5. 2020. Vzhledem k dosavadní úpravě tedy odpovědnost za přestupek nezanikne dříve než 1. 3. 2019 (v případě, že do té doby nebude řízení zahájeno), nebo 1. 5. 2020 (pokud řízení bylo zahájeno před 1. 3. 2019, ale do 1. 5. 2020 nenabýlo právní moci rozhodnutí o přestupku), přestože podle zákona č. 250/2016 Sb. by již odpovědnost za přestupek zanikla, pokud by řízení nebylo do 1. 5. 2018 zahájeno.

V případě lhůt vázaných výlučně na zahájení řízení se v případě, že řízení bylo zahájeno v dané lhůtě, tedy projednání těchto přestupků nebude časově omezeno. U ostatních lhůt se bude muset posuzovat, zda později uplyne lhůta podle dosavadní právní úpravy nebo podle nové právní úpravy, přičemž se pro zánik odpovědnosti použije lhůta, která uplyne později. To neplatí, jestliže lhůta pro zánik odpovědnosti podle dosavadní právní úpravy uplyne ještě před nabytím účinnosti zákona

⁴⁴ Toto pravidlo není porušením zákazu retroaktivity, neboť podle Ústavního soudu se Listina základních práv a svobod v čl. 40 odst. 6 zabývá tím, které trestné činy lze stíhat (totiž ty, jež byly vymezeny zákonem v době, kdy byl čin spáchán), a neupravuje otázku, jak dlouho lze tyto činy stíhat (viz nález Ústavního soudu ze dne 21. prosince 1993, sp. zn. Pl. ÚS 19/93).

č. 250/2016 Sb. Například pokud 30. června 2017 uplyne zákonem stanovená subjektivní lhůta 3 měsíců pro zahájení řízení o přestupku, která běží od okamžiku, kdy se správní orgán o přestupku dozvěděl, pak odpovědnost definitivně zanikne 30. června 2017 a k jejímu obnovení nedojde ani po nabytí účinnosti zákona č. 250/2016 Sb.

3) Přejchodné ustanovení ve vztahu k ustanovením o určení druhu a výměry správního trestu

Na určení druhu a výměry sankce za dosavadní přestupky a jiné správní delikty se **od 1. července 2017 použijí ustanovení zákona č. 250/2016 Sb. o určení druhu a výměry správního trestu, je-li to pro pachatele výhodnější** (například úprava polehčujících okolností); to platí i v případě, že by se odpovědnost za přestupek posuzovala podle zákona účinného v době spáchání přestupku.

4) Přejchodné ustanovení k probíhajícím řízením

Jedná se o procesní přechodné ustanovení (nemá vliv na posuzování odpovědnosti za přestupek, viz bod 1) - řízení zahájená před 1. červencem 2017 se **dokončí podle dosavadní právní úpravy** (tj. řízení o přestupku fyzické osoby se dokončí podle zákona č. 200/1990 Sb. a správního řádu, zatímco řízení o správních deliktech právnických a podnikajících fyzických osob se dokončí výlučně podle správního řádu).

5) Přejchodné ustanovení ve vztahu k přezkumnému řízení a novému řízení

Pokud řízení o přestupku bylo již před nabytím zákona pravomocně skončeno a teprve po 1. červenci 2017 dojde na základě mimořádných opravných nebo dozorčích prostředků ke zrušení pravomocného rozhodnutí a k provedení nového řízení, postupuje se v novém řízení podle nové právní úpravy, tj. **podle zákona č. 250/2016 Sb.**

6) Přejchodné ustanovení ve vztahu k blokovému řízení

Na blokové řízení upravené v dosavadních zákonech se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona **hledí jako na příkazní řízení, při němž je příkaz vydáván na místě** (budou se tedy aplikovat § 91, 92 a 101 zákona č. 250/2016 Sb.).

7) Přejchodné ustanovení ke komisi k projednávání přestupků

Na komise k projednávání přestupků zřízené podle dosavadní právní úpravy se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona **hledí jako na komise zřízené podle tohoto zákona**, tj. komise mohou pokračovat bez dalšího ve své činnosti a projednávat

přestupky podle právní úpravy v zákoně č. 250/2016 Sb. Toto přechodné ustanovení se nevztahuje na komise rady obce pověřené projednáváním přestupků.

8) Přechodné ustanovení k veřejnoprávním smlouvám

Platnost veřejnoprávních smluv uzavřených před nabytím zákona č. 250/2016 Sb. není dotčena.

Veřejnoprávní smlouvy (včetně smluv uzavřených na dobu neurčitou), které byly uzavřeny před 1. červencem 2017, budou platné i po tomto datu. Ustanovení § 105 zákona č. 250/2016 Sb. se vztahuje pouze na nově uzavírané smlouvy, tedy na smlouvy uzavřené po 1. července 2017. **Veřejnoprávní smlouvy uzavřené před 1. červencem 2017 tedy nebude nutné měnit ani vypovídat.**

9) Přechodné ustanovení ke kvalifikačním požadavkům na oprávněné úřední osoby

Do 31. prosince 2022 může činnost oprávněné úřední osoby vykonávat také osoba, která nesplňuje kvalifikační požadavky podle § 111; po této době může činnost oprávněné úřední osoby vykonávat také úřední osoba starší 50 let, pokud nejméně 10 let projednávala přestupky a rozhodovala o nich.

Speciální přechodné ustanovení se vztahuje na předsedu komise pro projednávání přestupků, který musí do 31. prosince 2022 mít vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu v oblasti právo nebo zvláštní odbornou způsobilost; po této době pak musí splňovat požadavky podle § 111, tj. mít vysokoškolské vzdělání nejméně v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice, nebo mít vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu v jiné oblasti a v takovém případě prokázat odbornou způsobilost zkouškou provedenou u Ministerstva vnitra.

DALŠÍ INFORMACE

Materiály a informace k nové úpravě přestupkového práva Ministerstvo vnitra průběžně zveřejňuje na svých internetových stránkách:

<http://www.mvcr.cz/clanek/spravni-rad-informace-o-spravnim-radu.aspx>

(tedy pod záložkami „Legislativa – Přestupky“).

Příloha

VZOR⁴⁵

Rozhodnutí o přestupku podle § 93 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

*Označení správního orgánu
adresa správního orgánu*

Místo

Datum: X. měsíc 20XX

Č. j.: XXXX

Počet listů: X

ROZHODNUTÍ o přestupku

Označení správního orgánu, příslušný podle *odkaz na ustanovení právního předpisu upravujícího věcnou příslušnost*, v řízení o přestupku vedeném podle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), rozhodl takto:

I. Obviněný *Titul. Jméno Příjmení*, nar. *X. měsíc XXXX*, trvale bytem *adresa místa trvalého pobytu* (dále jen „obviněný“), se uznává vinným z *označení přestupku s odkazem na ustanovení právního předpisu upravujícího příslušnou skutkovou podstatu*⁴⁶, kterého se *úmyslně/z nedbalosti*⁴⁷ dopustil tím, že *popis skutku, s označením místa a času spáchání přestupku*.

II. Za přestupek se obviněnému v souladu s *odkaz na ustanovení právního předpisu upravujícího druh a výměru správního trestu* ukládá *druh a výměra správního trestu*,

⁴⁵ Vzor představuje pouze doporučenou podobu rozhodnutí o přestupku a není právně závazný. Vzor je třeba vždy použít s ohledem na konkrétní okolnosti případu a v návaznosti na tyto okolnosti jej upravit, doplnit či jinak přizpůsobit.

⁴⁶ Např. „přestupku proti občanskému soužití dle § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích“. Rovněž je třeba s ohledem na časovou působnost uvést přesné znění zákona, z něhož se při posuzování odpovědnosti za přestupek vychází (tj. buď ve znění příslušné novely, nebo ve znění účinném od, příp. do určitého data). Právní kvalifikace přestupku, ze kterého je obviněný uznán vinným, musí odpovídat právní kvalifikaci přestupku, ze kterého byl obviněný obviněn v oznámení o zahájení řízení o přestupku. Její změna je možná jen v případě, že ze spisové dokumentace je zřejmé, že s touto změnou právní kvalifikace přestupku byl obviněný prokazatelně seznámen, a že měl možnost se k této změně vyjádřit.

⁴⁷ Jedná se o povinnou náležitost výrokové části rozhodnutí podle § 93 odst. 1 písm. d) zákona o odpovědnosti za přestupky, avšak pouze v případě přestupku fyzické osoby (u právnických a podnikajících fyzických osob se forma zavinění nezkontroluje, a tedy ani se neuvádí ve výrokové části rozhodnutí o přestupku).

např. pokuta ve výši 500 Kč (slovy pět set korun českých) splatná do 30 dnů⁴⁸ ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

III. Za přestupek se obviněnému v souladu s § 52 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky a *odkaz na ustanovení právního předpisu umožňující uložit omezující opatření za daný přestupek⁴⁹* zároveň ukládá omezující opatření spočívající v *specifikace uložené povinnosti⁵⁰, a to v délce 10 měsíců⁵¹.*

IV. Obviněnému se v souladu s § 95 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky, a § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení, ve znění pozdějších předpisů, ukládá povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou ve výši 1.000,- Kč (slovy jeden tisíc korun českých) splatnou do 30 dnů⁵² ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í:

V odůvodnění se uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal se všemi návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí (§ 68 odst. 3 správního řádu).

Je nutné se podřadit konkrétní skutkové okolnosti pod znaky skutkové podstaty přestupku, zabývat se všemi podmínkami odpovědnosti, včetně materiálního znaku přestupku, tj. společenské škodlivosti (§ 5 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky)⁵³.

Je nutné zabývat se i dalšími podmínkami odpovědnosti – v případě fyzické osoby věkem, zaviněním a přičetností (§ 13 a násl. zákona o odpovědnosti za přestupky), jakož i tím, zda její jednání naplnilo znaky skutkové podstaty přestupku. U právnické osoby a případně též podnikající fyzické osoby se zkoumá mj. přičitatelnost jednání

⁴⁸ Správní orgán může v souladu s § 46 odst. 2 stanovit také jinou lhůtu, včetně lhůty kratší, která by však neměla být nepřiměřeně krátká.

⁴⁹ Např. § 7 odst. 6 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

⁵⁰ Omezující opatření může spočívat v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa nebo místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce, popřípadě v povinnosti zdržet se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob nebo v povinnosti podrobit se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování. Konkrétní místa/okruh osob/program musí být ve výroku rozhodnutí specifikován.

⁵¹ Podle ustanovení § 52 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky lze omezující opatření uložit též s účinky mimo správní obvod správního orgánu, který je ukládá. V případě využití této možnosti správním orgánem je nutno ve výroku vymežit územní rozsah účinků omezujícího opatření (na celém území České republiky, v územních obvodech vyjmenovaných správních orgánů apod.).

⁵² Správní orgán může v souladu s § 46 odst. 2 stanovit také jinou lhůtu.

⁵³ Zpravidla bude společenská škodlivost dána naplněním znaků skutkové podstaty, avšak v hraničních případech bagatelního jednání ji bude třeba blíže odůvodnit; tím podrobněji pak v případech, kdy správní orgán pachatele přestupku nepotrestá z důvodu, že dojde k závěru, že čin není přestupkem pro absenci společenské škodlivosti – v takovém případě pak řízení zastaví usnesením podle § 86 odst. 1 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky.

fyzických osob, které za ni jednají (§ 20 a 22 zákona o odpovědnosti za přestupky). Dále se posuzuje, zda právnická nebo podnikající fyzická osoba prokázala, že vynaložila veškeré úsilí, aby porušení povinnosti zabránila (§ 21 a 23 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky)⁵⁴.

Při odůvodnění uloženého správního trestu je třeba zabývat se zejména okolnostmi uvedenými v § 37 zákona o odpovědnosti za přestupky, povahou a závažností přestupku podle kritérií uvedených v § 38 zákona o odpovědnosti za přestupky, včetně polehčujících a přitěžujících okolností v § 39 a 40 zákona o odpovědnosti za přestupky. U pokuty se odůvodní její přiměřenost a potřebnost z hlediska preventivě-represivní funkce, a to v rámci zákonného rozpětí s přihlédnutím k povaze a závažnosti přestupku⁵⁵. Obdobně u dalších institutů, například u omezujícího opatření je třeba odůvodnit přímou souvislost mezi spáchaným přestupkem a omezujícím opatřením a jeho přiměřenost povaze a závažnosti spáchaného přestupku a osobním poměrům pachatele⁵⁶.

Rovněž je třeba odůvodnit uložení paušální částky náhradu nákladů řízení. Správní orgán může na požádání paušální částku snížit. Je tedy třeba uvést, že obviněný o toto nepožádal, anebo v případě že tak učinil, proč mu nebylo vyhověno (viz § 79 odst. 5 správního řádu).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání u **označení správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal**, a to do 15 dnů ode dne jeho oznámení. O odvolání rozhoduje **označení nadřízeného služebního orgánu**.

Jméno, příjmení, funkce
a podpis
oprávněné úřední osoby⁵⁷

Otisk úředního razítka

Rozdělovník: Za podpisovou doložkou by mělo být jednoznačně uvedeno, komu se rozhodnutí oznamuje. Toto je aktuální například v případech, kdy účastník řízení je zastoupen zmocněncem (přitom je nutno rozlišovat rozsah zmocnění dle § 33 odst. 2 správního řádu).

⁵⁴ Povinnost prokazovat vynaložení daného úsilí ovšem spočívá na obviněném.

⁵⁵ U zákazu činnosti se odůvodní zejména přiměřenost jeho délky, souvislost s výkonem činnosti, u propadnutí věci naplnění podmínek podle § 48 odst. 1 až 3, u zveřejnění rozhodnutí o přestupku jeho přiměřenost, odůvodnění lhůty, během níž se rozhodnutí zveřejní. U upuštění a podmíněného upuštění od uložení správního trestu je třeba odůvodnit splnění podmínek pro takový postup (tj. zejména odůvodnit, proč v daném případě postačí samotné projednání přestupku, viz § 42 odst. 1 a § 43 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupku). U mimořádného snížení výměry pokuty je nutno zabývat se podmínkami uvedenými v § 44 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky.

⁵⁶ U zabránění věci podmínky podle § 53 odst. 1 nebo se odůvodní postup podle § 53 odst. 2 (§ 52 odst. 2 a 3 zákona o odpovědnosti za přestupky).

⁵⁷ Podpis oprávněné úřední osoby lze na stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí zasílaném účastníkovi řízení nahradit doložkou "vlastní rukou" nebo zkratkou "v. r." u příjmení oprávněné úřední osoby a doložkou "Za správnost vyhotovení:" s uvedením jména, příjmení a podpisu úřední osoby, která odpovídá za písemné vyhotovení rozhodnutí (§ 69 odst. 1 správního řádu).